

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 117 S

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2019
under Landbruks- og matdepartementet
(Reindrifftsavtalen 2019/2020) m.m.

Innhold

1	Innledning	5	4.7.1	Totalregnskapet 2017 med budsjett 2018	17
1.1	Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2019/2020 ...	5	4.7.2	Totalregnskapet for 2017 etter reinbeiteområde	19
1.1.1	Hovedavtalen for reindriften	6	4.7.3	Siidaandelenes økonomi	19
1.1.2	Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter	6	5	Nærmere om enkelte viktige politikkområder	24
1.1.3	Stortingets behandling av reindrifftsavtaleproposisjonen de fem siste år	7	5.1	Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften	24
1.1.4	Granavolden-plattformen	7	5.2	Chronic Wasting Disease (CWD)	25
1.1.5	Sametingets innspill	7	5.3	Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon	25
2	Reindrifftsavtalen som reindriffts-politisk virkemiddel	9	5.4	Rovvilt	26
2.1	Kort om utvikling av reindrifftsavtalen	9	5.5	Sikring av reindriften arealer	26
2.2	Inneværende reindrifftsavtale	9	6	Nærmere om Reindrifftsavtalen 2019/2020	28
3	Gjennomføringen av forhandlingene	11	7	Endringer i statsbudsjettet 2019	29
3.1	NRLs krav	11		Forslag til endringer i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2019/2020 m.m.) ..	30
3.2	Statens tilbud	11		Vedlegg	
3.3	Det videre forløpet av forhandlingene	12	1	Reindrifftsavtale 1. juli 2019 – 30. juni 2020	31
4	Utviklingen i reindriften	13	2	Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2019	35
4.1	Sysselsetting	13	3	Tabellvedlegg	42
4.2	Reintallsutvikling	14			
4.3	Slakting	14			
4.4	Produktivitet	15			
4.5	Prisutvikling	16			
4.6	Markeds- og lagersituasjonen	16			
4.7	Økonomisk utvikling	17			

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 117 S

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2019/2020) m.m.

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 24. mai 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2019/2020, inngått mellom Staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) 26. februar 2019.

I kapittel 1 og 2 gjennomgås det politiske grunnlaget og en del av de ytre rammene for avtalen. Kapittel 3 går nærmere inn på gjennomføringen av forhandlingene. Kapittel 4 omhandler noen sentrale utviklingstrekk med særlig vektlegging av den økonomiske utviklingen. Kapittel 5 omtaler enkelte aktuelle politikkområder, og kapittel 6 redegjør nærmere om den fremforhandlede avtalen. Kapittel 7 omtaler forslag til endringer i statsbudsjettet 2019.

Reindrifftsavtalen 2019/2020 gjelder bevilgninger over kapittel 1151 for kalenderåret 2020, og omdisponeringer innenfor vedtatt budsjett for 2019. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2019–2020) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Det

forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir LMD fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2020.

1.1 Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2019/2020

Det sentrale politiske grunnlaget for forhandlingene er Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*, Granavolden-plattformen, samt Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaleproposisjoner. Sametinget fremmer et eget innspill til de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften.

1.1.1 Hovedavtalen for reindriften

Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal LMD og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindrifftsnaeringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriffts politikken.

Reindrifftsforhandlingene gjennomføres hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg for reindriften et totalregnskap for reindriften.

Hovedavtalen har åpnet for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriffts politikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindrifftsnaeringen, representert ved NRL, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan NRL løfte problemstillinger gjennom forhandlingene, og LMD kan bidra til at NRL får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I henhold til hovedavtalen skal forhandlingene være slutført innen 1. mars.

Ved brudd i forhandlingene fremmer staten, i henhold til hovedavtalen, på eget grunnlag overfor Stortinget, forslag om tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

1.1.2 Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter

Den 5. april 2017 la regjeringen frem Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*. Denne stortingsmeldingen om reindriffts politikken er den første meldingen om reindrift på 25 år.

I meldingen vises det til at økologisk bærekraftig drift og økt produksjon danner grunnlaget for de unike mulighetene i reindriften. I meldingen presenteres strategier og tiltak for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensielle i en rasjonell og markedsorientert retning. Reindriffts inntekter skal i størst mulig grad skapes ved å selge etterspurte produkter og tjenester til markedet. Dette vil sikre grunnlaget

for den unike næringen og kulturbæreren som reindriften er.

Delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift som ble fastsatt gjennom Stortingets behandling av St.meld. nr. 28 (1991–92), er videreført i den nye meldingen. Det understrekes at økologisk bærekraft er en grunnleggende forutsetning for å ivareta reindriftskulturen framover, og for utvikling av næringen og potensialet for økt lønnsomhet.

Ved behandling av meldingen gav Stortinget i all hovedsak sin tilslutning til de tiltakene som var foreslått i meldingen.

Når det gjelder dyrevelferd og tap, støtter flertallet regjeringens tiltak for å hindre spredning av sykdommen Chronic Wasting Disease (CWD). Videre påpekte flertallet at det må sikres tilgang til erstatningsfôr i år med vanskelige beiteforhold. Når det gjelder tap av rein til rovvilt, ba flertallet om at det gjøres en ny gjennomgang av rovdyr- og beiteprioriterte områder. Flertallet understreket at tilfeller av rovdyr tap må begrenses og erstattes fullt ut når det forekommer. Med dette som utgangspunkt, ba flertallet regjeringen om raskt å bidra til at rovdyr- og rovfuglproblemer reduseres i et samspill mellom myndigheter og næringen.

Tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at reindrifftsnaeringen skal få økt sin produksjon og lønnsomhet. Komiteens flertall støtter at det prioriteres midler over reindrifftsavtalen til forskningsprosjekter for mer kunnskap om ulike arealinngrepers innvirkning på reindriften. Flertallet finner det positivt at det jobbes aktivt for å bygge opp kompetanse hos reinbeitedistriktene om plan- og bygningsloven, samt at det bygges opp kompetanse om reindrift og reindrifftsrettigheter hos fylkeskommuner og kommuner. Flertallet var også positive til videreføring av arbeidet med å få helhetlige og dynamiske kart over reindriffts arealbruk, og viste til at disse kartene vil være konfliktforebyggende og gi forutsigbarhet.

I en oppfølging av meldingen fremmet Regjeringen den 10. april 2019 forslag om endringer i reindrifftsloven knyttet til en tilgjengeliggjøring av reintall og obligatorisk individmerking. De enkelte siidaandelers reintall skal gjøres tilgjengelig internt i næringen. I dag har ikke reieierne umiddelbar tilgang til slike opplysninger, og formålet med endringen er å gi bedre forutsigbarhet og trygghet i driften, ved at reieierne får mer pålitelig kunnskap om reintallene internt.

I dag merkes reien med det tradisjonelle merket med øresnitt. Formålet med obligatorisk individmerking er enklere kontroll, og å oppnå

praktiske og driftsmessige gevinster i den daglige driften.

Både når det gjelder tilgjengeliggjøring av reintall og obligatorisk individmerking, forutsettes det utarbeidet forskrifter som skal regulere nærmere hvordan gjennomføringen skal skje.

Lovendringsforslagene vil etter Landbruks- og matdepartementets syn, være viktig i arbeidet med å styrke bærekraften i reindriften, og dermed gi et styrket grunnlag for livskraftige reindriffts-samfunn.

I stortingsmeldingen var det også et forslag om endring av formålsparagrafen, som innebar at økologisk bærekraft skulle prioriteres. I dag er økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft likestilt. Regjeringen er kommet til at man ikke fremmer forslag om endring av formålsbestemmelsen nå.

1.1.3 Stortingets behandling av reindriffts-avtaleproposisjonen de fem siste år

Utover behandlingen av Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*, behandler Stortinget reindriftpolitikken to ganger i året – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen, og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet.

Ved Stortingets behandling av de fem siste års avtaleproposisjoner har en samlet næringskomité støttet opp om regjeringens reindriftpolitikk. Videre har det vært bred politisk enighet i den dreining man har hatt av virkemidlene med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet.

Når det gjelder inneværende reindrifftsavtale, uttalte en samlet næringskomité følgende ved behandlingen av Prop. 92 S (2017–2018) *Endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.)*:

«Komiteen merker seg at reindrifftsavtalen legger til rette for å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og ser det som positivt at tiltak som bygger opp under økologisk bærekraft, er særlig prioritert.

Komiteen er enig i at det også i denne reindrifftsavtalen prioriteres å støtte opp under dem som har fulgt opp vedtakene om reduksjon, mens de som ikke har fulgt gitte refusjonsvedtak, ikke har vært i posisjon til å få tilskudd»

1.1.4 Granavolden-plattformen

Granavolden-plattformen ble lagt fram den 17. januar 2019. I plattformen vises det til at den samiske reindriften er en viktig kulturbærer for det samiske folk. Grunnlaget for dette sikres gjennom en bærekraftig og dyrevelferdsmessig forsvarelig bruk av beiteområdene. Derfor vil regjeringen, i samarbeid med reindriftnæringen, legge til rette for en økologisk bærekraftig reindriftnæring. Næringen må fortsette markedsorienteringen.

Følgende tiltak er konkretisert i plattformen:

- Legge til rette for en økologisk bærekraftig reindriftnæring som gir grunnlag for økonomisk lønnsomhet og samisk kultur.
- Følge opp reindriftsmeldingen, blant annet gjennom endringer i reindriftsloven.
- Skjerpe kravene til offentliggjøring av reintall.
- Sanksjonere mot ny reintallsposisjonering for å hindre tilpasning på en måte som fortrenger aktører som har forholdt seg lojalt til tidligere fattede vedtak.
- Arbeide for å få på plass norsk-svensk reinbeitekonvensjon.
- Bekjempe dyresykdommen skrantesyke.
- Vurdere innretningen på tilskudd til reindrift med tanke på både å stimulere til næringsutvikling ved å belønne matproduksjon samtidig som man ivaretar kulturbaserte aspekter ved reindriften.

1.1.5 Sametingets innspill

Sametinget har observatørstatus under de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. Dette innebærer også at Sametingets representant følger de interne møtene på Statens side under forhandlingene. Videre gis Sametinget, i henhold til § 4 i *Hovedavtalen for reindriften*, anledning til å uttale seg om reindrifftsavtalen før Stortinget behandler den årlige stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen.

Sametinget behandlet sitt innspill til årets forhandling under sitt plenumsmøte i desember 2018. Innspillet ble presentert i et eget møte med politisk ledelse i LMD og Sametinget den 15. januar 2019.

I møtet i forkant av forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019, anmodet Sametinget om at det må komme tydeligere fram i forhandlingsdokumentene hvilke områder i innspillet fra Sametinget som er fulgt opp fra statens side. I Statens tilbud ble dette fulgt opp ved at

sammenfallende prioriteringer med Sametinget ble understreket. Tilsvarende tydeliggjøring ble også gjennomført ved årets forhandlinger.

I sitt innspill ba Sametinget om at avtalepartene prioriterer tiltak som sikrer reindrifftsens arealgrunnlag, tiltak som legger til rette for en positiv økonomisk utvikling, virkemidler som støtter opp om kulturell bærekraft og den familiebaserte reindrifften. Videre foreslo Sametinget tiltak som sikrer rekruttering og kompetanseheving, samt velferdsordninger og HMS-tiltak.

I tillegg opprettholdt Sametinget tidligere krav om at det gjennomføres konsultasjoner om Statens tilbud før overlevering til NRL.

Slik som tidligere år ble kravet om konsultasjoner om Statens tilbud avvist. Etablering av en konsultasjonsordning, i tillegg til de ordinære forhandlingene, vil ikke samsvare med bakgrunnen og formålet med næringsavtalen. Gjennomføring av konsultasjoner med Sametinget om innretningen av Statens tilbud ville begrenset avtalepartenes handlingsrom, og etter departementets vurdering ikke vært forenlig med hva som var og er intensjonen med næringsavtalene. Regjeringens politikk er å videreføre gjeldende hovedavtale og å opprettholde en reindrifftsavtale inngått mellom staten ved LMD og reindriffts-næringen representert ved NRL. Dette ble også påpekt i den siste reindrifftsmeldingen.

2 Reindrifftsavtalen som reindriftspolitisk virkemiddel

2.1 Kort om utvikling av reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne økt økonomisk trygghet, og en mulighet til å videreutvikle reindriften som næring. Samtidig bidro overføringene til en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Innretningen av de økonomiske virkemidlene viste seg etter hvert ikke å ha den ønskede effekt på reintallstilpasningen. Fra og med Reindrifftsavtalen 2003/2004 ble derfor tilskuddsordningene lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping.

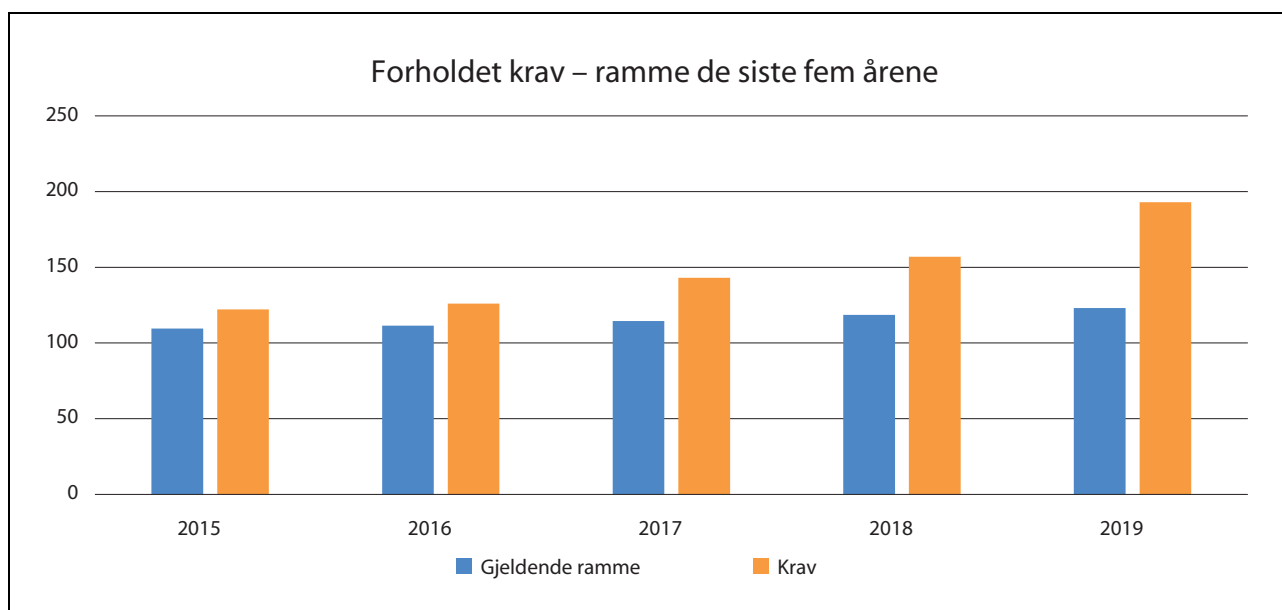
Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

Figur 2.1 viser forholdet mellom krav og ramme de siste fem årene. Figuren viser samtidig at rammen til reindrifftsavtalen har økt gjennom hele regjeringen Solberg sin funksjonstid.

2.2 Inneværende reindrifftsavtale

Inneværende reindrifftsavtale for 2018/2019 innebærer økonomiske tiltak i reindriftnæringen på i alt 123,1 mill. kroner. Dette er en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Reindrifftsavtalen 2018/2019 sitt hovedmål er å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Figur 2.1 Forholdet mellom krav og gjeldende reindrifftsavtaleramme de fem siste år.

Reindrifftsavtalen 2018/2019 viderefører linjene i Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*. Det innebærer blant annet at tilskuddsordningene som styrker produksjon og omsetning prioriteres, og at det legges til rette for de reiseierne som har reindrift som hovednæring.

Videre innebærer gjeldende avtale en betydelig økning av tilskuddet til reinbeitedistriktene. Noe av økningen er øremerket til distriktenes arbeid med å styrke HMS og beredskap for å

sikre dyrevelferden under vanskelige beiteforhold. Distriktsmidlene skal også støtte opp om arbeidet med å utvikle driften i en bærekraftig retning, herunder overvåke reintall og sikre reindriftens arealer.

Reindrifftsavtalen 2018/2019 var den femte avtalen der regjeringen har kommet fram til enighet med NRL. Enighet i avtaleforhandlingene er viktig for å støtte opp om avtaleinstituttet og den hovedavtalen som er inngått mellom Landbruks- og matdepartementet og NRL.

3 Gjennomføringen av forhandlingene

Forhandlingene om Reindriftsavtalen 2019/2020 startet den 12. desember 2018 ved en gjennomgang av Totalregnskapet 2017 med budsjett for 2018, samt en presentasjon av enkelte utredninger. Den 9. januar overleverte NRL sitt krav til Staten. På bakgrunn av endringene i regjeringen, ble Statens tilbud først lagt fram den 7. februar. Det ble gjennomført forhandlinger 13. - 15. februar og 25. - 26. februar. Den 26. februar ble Staten og NRL enige om en reindriftsavtale for avtaleåret 2019/2020.

3.1 NRLs krav

NRL overleverte Staten ved Landbruks- og matdepartementet (LMD) sitt krav til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2019/2020 den 9. januar 2019. Kravet hadde en økonomisk ramme på 192,96 mill. kroner.

NRL viste til at målet om at reindriften skal være økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig ble lagt til grunn allerede i St.meld. nr. 28 (1991–92), og at denne målsettingen er videreført i den nye reindriftsmeldingen. NRL viste til at de har gitt sin tilslutning til den tredelte målsettingen for reindriften. Det ble påpekt at bærekraftsmålene virker inn på hverandre og er tett knyttet sammen som følge av samspillet mellom tilgjengelige beitearealer, reinflokkene og menneskene i næringen.

For å nå målene om en bærekraftig næring, viste NRL til at dette er avhengig av bl.a. følgende grunnleggende elementer:

- Sikre reindriftens beiteområder mot inngrep og forstyrrelser.
- Redusere tap som følge av rovvilt, inngrep, togpåkjørslar m.m.
- Sikre reindriftsutøvernes rett til medvirkning og innflytelse i forvaltningen.
- Sikre at reindriftens tradisjons- og erfaringsbaserte kunnskaper blir vektlagt som kunnskapsgrunnlag i alle saker som berører reindriften, herunder også i areal- og rovviltforvaltningen.
- Sikre god produktivitet, markedstilgang, kostnadseffektivitet og gode priser på reinprodukter.

- Sikre gode og rettferdige skatte- og avgiftsordninger.
- Sikre gode generasjonsovergangsordninger.
- Sikre tilgang til nødvendige HMS- og velferdsordninger.

For avtaleåret 2019/2020 ønsket NRL å prioritere følgende tiltak:

- Øke de frie midlene i RUF.
- Øke distriktstilskuddet for å styrke distriktenes arbeid med arealsaker og lovpålagte oppgaver.
- Styrke ordninger knyttet til tidligpensjon, velferdsordninger, kvinner og HMS.
- Styrke siidaandelens økonomi.
- Økning av særskilt tilskudd til sijteandeler i Trollheimen.

3.2 Statens tilbud

Staten la fram sitt tilbud 7. februar 2019. Tilbudet hadde en økonomisk ramme for Reindriftsavtalen 2019/2020 på 130,6 mill. kroner. Dette var en økning på 7,5 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Statens tilbud la opp til en videreføring og styrking av arbeidet med å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsrettet næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Den dreining man har hatt av virkemidlene med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet, en dreining som et samlet Storting har sluttet seg til, ble foreslått videreført. I tillegg ble det lagt opp til en oppfølging av tiltak fremmet i Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter.

Vinteren og våren 2017 var utfordrende for store deler av reindriften. Store deler av beiteområdene låste seg og medførte en omfattende beitekrise. Årsakene til krisen var sen vår med mye snø og is. Krisen resulterte bl.a. i at slakteuttaket i 2017 ble redusert med 26.000 rein. Videre ble det en reduksjon i kalvetilgangen og vektene i mange distrikter. Dette medførte igjen et forholdsvis lavt

slakteuttak i 2018. Krisen har resultert i at mange reindrifftsfamilier fortsatt har store økonomiske utfordringer i etterkant av denne krisen. Med bakgrunn i denne krisen, og at tilpasning av reintallet nylig er gjennomført, påpekte Staten i sitt tilbud viktigheten av å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem også for Reindrifftsavtalen 2019/2020. Dette vil gi stabilitet om ordningene over reindrifftsavtalen. Videre ble det vist til at en videreføring også vil støtte opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Slik som tidligere år, ble det lagt opp til at sådana deler som ikke følger opp gitte reduksjonskrav, heller ikke vil ha rett til tilskudd over avtalen.

Kalveslakteilskuddet har økt betydelig de siste årene, fra 275 kroner per kalv i avtalen 2013/2014, til 500 kroner per kalv i avtalen 2018/2019. Utover å stimulere til produksjonsoptimalisering, har formålet med økningen vært at også kalv i lavere vektclasser blir levert til slakteriet. For at ordningen fremover ikke skal være reintallsdrivende, ønsket Staten at det fremover settes krav knyttet til vekt eller klasse for at kalveslaktet skal gi grunnlag for tilskudd. Videre ble det vist til at en innstramming av ordningen med kalveslakteilskudd uten endringer av regelverket for produksjonspremie, trolig vil gi mindre effekt enn ønskelig. Dette har sammenheng med at en reineier ut fra dagens regelverk vil få produksjonspremie for kalver med lav vekt/klasse. På bakgrunn av de nevnte forhold, ønsket Staten at det ble gjennomført en utredning av dagens kalveslakteilskudd og produksjonspremie, i den hensikt å få utredet eventuelle endringer som stimulerer til økt næringsretting og produksjonsoptimalisering. Det ble påpekt at eventuelle endringer også skulle ivareta de kulturbaserte aspekter ved reindrifften, jf. Granavolden-plattformen.

Markedsituasjonen for reinsdyrkjøtt har over lengre tid vært i en positiv utvikling. Dette har også hatt en positiv innvirkning på produsentprisen. De siste årene er det registrert at reinkjøttmarkedet har blitt mer utfordrende. Det er de dyreste stykningsdelene som er vanskeligst å få omsatt. Reinkjøttmarkedet er sårbart. Redusert omsetning og økte lager kan få konsekvenser for framtidig slakteuttak. Av den grunn ble også tiltak som legger til rette for økt slakting og omsetning prioritert i Statens tilbud.

Over reindrifftsavtalen har avtalepartene prioritert ordninger som støtter opp om etablering av tilleggsnæringer. Dette gjelder blant annet tilskudd til småskalaproduksjon og reiseliv over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og utvikling, samt til etablering av lærings- og omsorgsbaserte tjenester. Staten påpekte i sitt tilbud viktigheten av fortsatt å stimulere til tilleggsvirksomheter i tilknytning til reindrifften, og prioriterte en videreføring av Utviklingsprogrammet med enkelte justeringer, samt etablering av lærings- og omsorgsbaserte tjenester som en permanent ordning.

I tilbudet ble det orientert om at finansiering av tiltak for distrikter som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil, som tidligere år, bli løst på utsiden av reindrifftsavtalen.

Staten orienterte også om en rekke forhold som ligger utenfor rammen for reindrifftsavtaleforhandlingene i sitt tilbud. Dette gjaldt bl.a. reindrifftsfradraget, innføring av avgiftsfritak for kjøp av driftsmidler i reindrifften, CWD og tiltak for å hindre togpåkjørsler av rein.

3.3 Det videre forløpet av forhandlingene

Etter at krav og tilbud var fremlagt, ble det gjennomført to forhandlingsrunder.

Forhandlingsrunden ble innledet ved at NRL overleverte sitt tilsvarende på Statens tilbud. Den andre forhandlingsrunden ble innledet ved at Staten la frem en sonderingsskisse til både ny reindrifftsavtale og sluttprotokoll. NRL responderte skriftlig på sonderingsskissen den 26. februar. Staten og NRL fortsatte forhandlingene. Forhandlingene resulterte i at Staten la frem en justert skisse til både reindrifftsavtale og sluttprotokoll. Etter nye forhandlinger kom partene på kvelden den 26. februar til enighet om Reindrifftsavtalen 2019/2020 med sluttprotokoll.

Som vedlegg til proposisjonen følger Reindrifftsavtalen for 2019/2020, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene.

4 Utviklingen i reindriften

Dette kapitlet belyser utviklingen i reindriften i forhold til de mål og retningslinjer Stortinget har fastsatt. For reindriftsutøverne som selvstendige næringsdrivende er det mange forhold, også utenom reindriftsavtalen, som påvirker inntektene og den løpende tilpasningen det enkelte år. Årlig kalvetilgang, totale tap og slaktevekter varierer markant mellom reinbeiteområdene i Norge. Dette er forskjeller som har vært gjeldende over tid, og skyldes blant annet bestanden av rovvilt, ulike driftsbetingelser mellom områder, og ulik driftstilpasning til disse regionale betingelsene. Utvikling i årlig kalvetilgang, tap og slaktevekter er viktige indikatorer for å vurdere økologisk og økonomisk bærekraft i reindriftnæringen. Tilsvarende vil antall personer i næringen virke inn på hvor mange som kan ha reindrift som hovedvirksomhet, og på målet om kulturell bærekraft.

4.1 Sysselsetting

Tall fra Økonomisk utvalg for reindriften viser at fra 1960 til 1990 var det en betydelig økning i antall enheter med utkomme fra reindriften. I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk reduksjon i antall enheter, mens antall personer

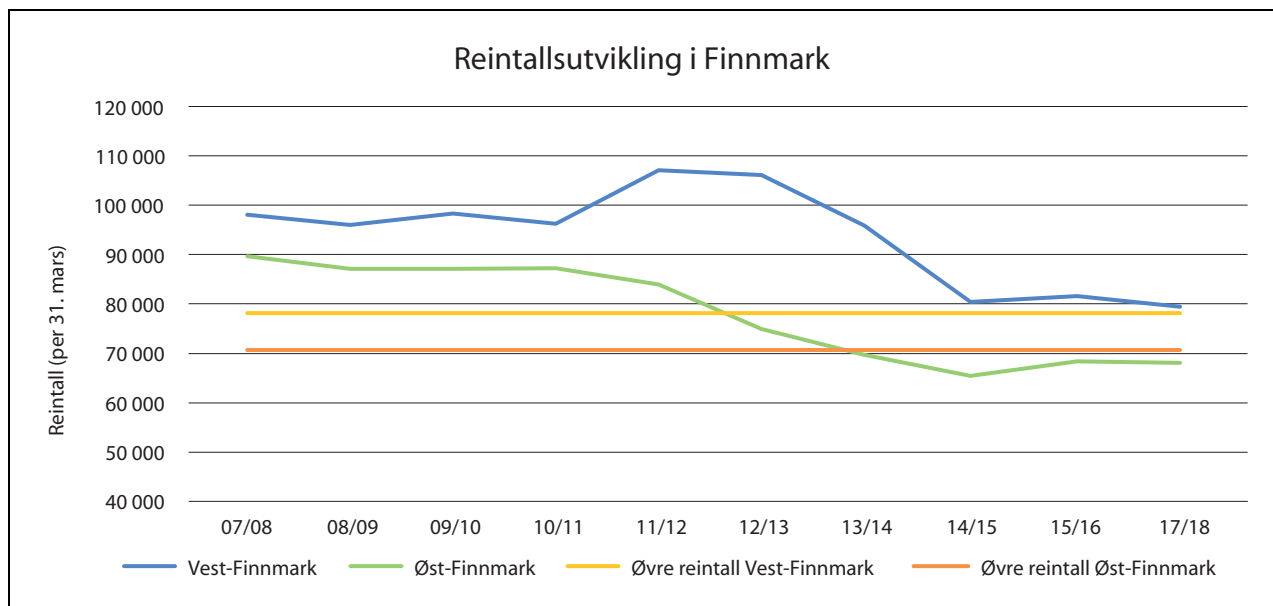
knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Reduksjonen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet siidaandeler, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindriftsloven av 1978 trådte i kraft, ligger antall personer i næringen over nivået fra den tiden. Variasjonen har i hovedsak vært i Finnmark, mens utviklingen i områdene sør for Finnmark har vært mer stabil.

Over reindriftsavtalen har avtalepartene gjennom år prioritert driftstilskudd til ungdom og etableringstilskudd ved overdragelse av siidaandel til personer under 35 år. Disse tilskuddene skal støtte opp om reindriftsungdom som er under etablering og oppbygging av egen drift, samt stimulere til strukturendringer ved at siidaandelen blir overdratt til personer under 35 år. De siste fem årene har antall etableringstilskudd over reindriftsavtalen økt fra 24 til 64. Dette utgjør en økning på 167 prosent. I samme periode har antall siidaandeler økt med 7 andeler. Når det gjelder antall driftstilskudd til ungdom, har økningen vært fra 44 til 55, en økning på 25 prosent.

Samlet sett har ikke reindriften et rekrutteringsproblem. Mange distrikter opplever et press

Tabell 4.1 Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2010	2018
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	3,6	3,9
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	4,2	3,8
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	5,6	4,9
Finnmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	4,9	4,4
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	2,5	3,2
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	3,8	3,5
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	3,7	3,5
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	3,4	3,5
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	4,5	4,1

Figur 4.1 Reintallsutvikling i Finnmark

Kilde: Landbruksdirektoratet

fra personer som ønsker å starte opp med reindrift. Økningen av antall siidaandeler setter reindrifftsneringen i en spesiell situasjon, også sammenlignet med andre primærneringer. Selv under perioden med reintallsreduksjon har antall siidaandeler i reindrifftsneringen økt.

4.2 Reintallsutvikling

Reindrifftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindrifften. Videre skal reindrifftsneringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvaret for at reindrifften er bærekraftig. Et sentralt verktøy i den forbindelse er bruksreglene. Det har vært en omfattende prosess knyttet til arbeidet med å få godkjent bruksregler og å få reintallet på fastsatt nivå. Først ved utgangen av 2011 hadde samtlige av sommer- og helårsdistriktene fått godkjent sine bruksregler. I 2018 har også samtlige «fellesbeitedistrikter» i Finnmark godkjente bruksregler.

Dersom faktisk reintall overstiger reintallet som er fastsatt i bruksreglene, skal det overskytende antall rein reduseres. Fremgangsmåten følger av reindrifftsloven § 60 tredje ledd. Primært skal siidaen selv utarbeide en reduksjonsplan som fordeler reduksjonen internt i siidaen/distriktet. Dersom siidaen ikke utarbeider en slik plan, skal hver siidaandel redusere det overskytende reintal-

let forholdsmessig innen en frist fastsatt av Reindrifftsstyret.

Innrapporterte tall per 1. april 2018 viser at det totale reintallet i Øst- og Vest-Finnmark er under det fastsatte.

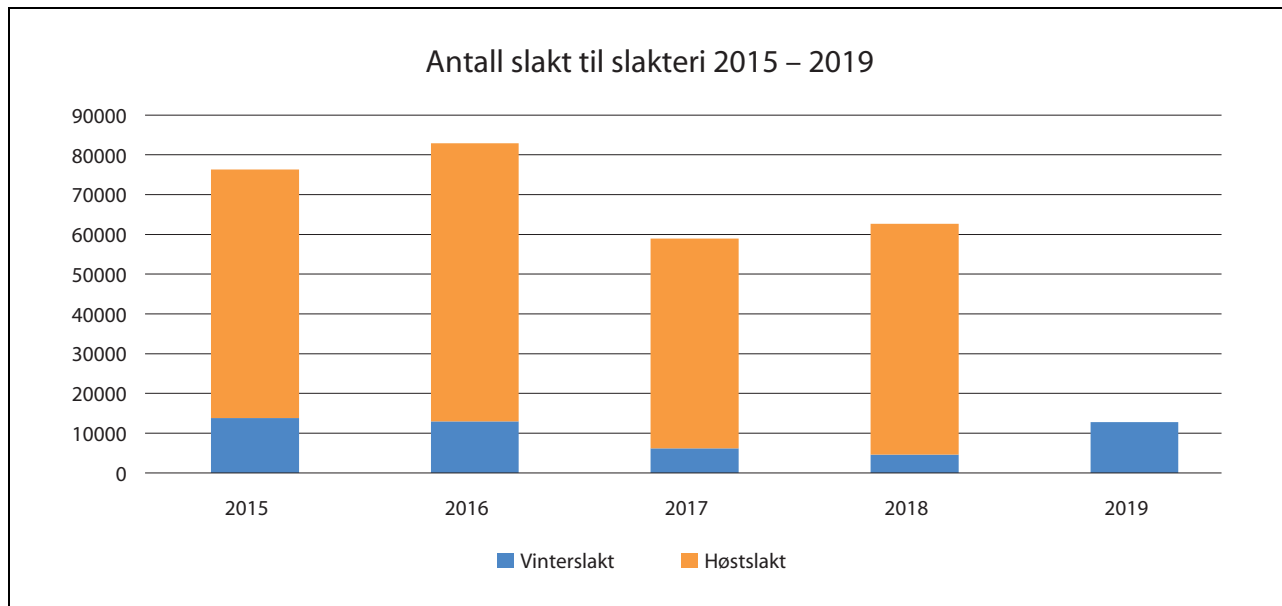
I 2013 fikk 231 siidaandeler i Finnmark pålegg om å redusere sitt reintall ned til et bærekraftig nivå. Elleve av disse fikk dagbøter fordi de ikke rettet seg etter pålegget innen fristen. Ti av disse valgte å etterleve pålegget i løpet av driftsåret 2015/2016. Kun en har ennå ikke fulgt opp pålegget.

For å forhindre en ny uheldig reintallsutvikling vil siidaer som øker sitt reintall utover det fastsatte bli fulgt opp gjennom reindrifftslovens bestemmelser. Videre er ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, herunder tellinger av rein, prioritert. Ved større avvik mellom telling og rapporteringene fra reieneierne, settes det inn tiltak. Det er en målsetting at man fremover i større grad også får telt reinbeitedistrikt sør for Finnmark. I fjor og i år er det derfor prioritert å telle rein i distrikter sør for Finnmark.

4.3 Slakting

I henhold til innrapporterte tall er det slaktet om lag 62 700 rein i kalenderåret 2018. Dette er en økning på 3 600 rein i forhold til 2017 (59 100).

Innrapporterte slaktedata for 2018 tilsier en gjennomsnittlig slaktevekt på henholdsvis 19,1 kg

Figur 4.2 Antall slakt til slakteri 2015–2019

(18,9 kg 2017) for kalv og 21,8 kg (22,3 kg 2016) for alle slaktedyr, og en kalveandel på 81 prosent (77 prosent i 2017).

Det er stor variasjon i gjennomsnittsvektene mellom reinbeitedistriktene. Enkelte distrikter har gjennomsnittsvekter på under 15 kilo per kalv, og enkelte av disse er helt nede på 13,8 kilo per kalv. På den andre enden av skalaen er det flere distrikt som har gjennomsnittsvekter oppunder 26 kilo per kalv.

Selv om slakteuttaket har økt noe siden 2017, viser figur 4.2 at uttaket i 2018 ligger langt under uttaket i 2016 som var på 85 100 dyr. Bakgrunnen for den betydelige reduksjonen i slakteuttaket de to siste årene er beitekrisen som oppsto vinteren og våren 2017. Årsaken til krisen var sen vår med mye snø og is. Store deler av reindriften ble rammet av krisen, men Øst-Finnmark reinbeiteområde ble særskilt rammet.

Det er svært vanskelig å forutsi slakteuttaket for 2019. Uttaket i 2019 vil være avhengig av årets produksjon og tap. Videre kan man få forskyvninger i slaktetidspunktet høsten 2019 grunnet klimatiske forhold, slik at hoveduttaket ikke finner sted før vinteren 2020. I tillegg vil også markedssituasjonen ha innvirkning på slakteuttaket. Et mer krevende marked vil påvirke prisen til reinerier. Redusert pris kan igjen gi lavere slakting.

Vinteren 2019 ble det slaktet om lag 12.750 rein. Dette er en betydelig økning sammenlignet med de to siste årene.

4.4 Produktivitet

Produktivitet uttrykkes i ulike sammenhenger som slaktekvantum per rein i vårflokk (slakteproduktivitet), eller som totalproduksjon per rein i vårflokk (totalproduktivitet). Med totalproduksjon menes slakteuttak i kilo korrigert for endring i reintall omregnet til kg. Dersom reintallet et år ikke endrer seg, vil de to produktivetsberegningene gi samme resultat.

Totalproduktivitet og slakteproduktivitet relatert til reintall kan fortelle mye om hvordan tilpasningen mellom rein og beite er i et område. Eksempelvis vil en høy totalproduksjon per livrein ofte innebære god kalvetilgang, lave tap og gode slaktevekter, mens en lav totalproduksjon per livrein gir signaler om lav kalvetilgang, høye tap og/eller lave slaktevekter.

Selv om det er en sammenheng mellom de to produktivetsmålene, kan man noe forenklet si at totalproduktivitet, per livrein er et mål for hvor effektiv en reinflokk er til å produsere reinkjøtt. Når en snakker om produktivitet er maksimalt varig avkastning et sentralt begrep. Med maksimalt varig avkastning menes den tilpasning mellom reintall, beitegrunnlag og driftsform som gir den høyeste stabile avkastningen over tid uten å forringe beitegrunnlaget.

Tabell 4.2 viser produktivitet per livrein for de siste fem årene, beregnet både på grunnlag av slakteproduksjon og totalproduksjon. Beregningen for det siste året (2017/18) bygger på reintall

Tabell 4.2 Slakte- og totalproduksjon for driftsårene 13/14 til 17/18.

Område	Slakteproduksjon pr. livrein (kg.pr.dyr)					Totalproduksjon pr. livrein (kg.per.dyr)				
	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Øst-Finnmark	6,9	5,7	8,8	10,0	5,3	5,1	4,2	9,8	10,3	5,2
Vest-Finnmark	5,4	7,4	7,1	6,8	5,4	3,7	3,1	7,1	6,6	5,1
Troms	3,7	3,0	3,7	5,1	3,6	2,8	3,0	3,3	4,9	3,5
Nordland	4,5	4,6	4,8	5,2	4,5	4,0	4,3	4,4	5,4	3,8
Nord-Trøndelag	6,9	9,4	10,0	8,8	9,5	7,1	9,6	9,9	8,6	8,9
Sør-Trøndelag	14,1	13,9	14,7	12,9	13,2	14,3	13,8	14,8	14,1	13,9
Tamreinlagene	15,4	17,1	17,0	18,3	16,9	17,0	16,2	17,9	-	16,7
Hele reindriften	6,8	7,5	8,5	8,5	6,7	5,5	5,2	8,5	8,3	6,5

som bare delvis er korrigert, og må derfor betraktes som et foreløpig anslag.

Tabellen viser at det er betydelige forskjeller i produktivitet mellom områder og mellom år, samt innenfor de enkelte områdene. Foruten en økning i Nord-Trøndelag både når det gjelder slakteproduksjon og totalproduksjon, samt en økning i totalproduksjonen i Sør-Trøndelag, er det gjennomgående en betydelig nedgang i de øvrige områdene, inkludert tamreinlagene. En sentral årsak til denne nedgangen skyldes den omfattende beitekrisen vinteren og våren 2017, som fikk konsekvenser i samtlige av reinbeiteområdene, men særlig i Øst-Finnmark.

4.5 Prisutvikling

Basert på foreløpig innrapporterte priser, tas det utgangspunkt i en gjennomsnittspris på 76,68 kroner per kg i 2018 (2017: 75,46 kroner per kg).

Et totalt slaktekvantum på 1 373 tonn (62 700 rein) ga en samlet produksjonsverdi på 105,3 mill. kroner. Til sammenligning var tilsvarende tall for henholdsvis 2017 1 330 tonn og 100,4 mill. kroner og i 2016 1 878 tonn og 131,8 mill. kroner.

Fram til og med Reindriftsavtalen 2001/2002 var det definert en målpris for reinkjøtt. Målprisen var ikke en maksimalpris, men en pris som avtalepartene mente var mulig å oppnå i markedet. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindriftsavtalens målprissystem. Målprisen var styrende for en eventuell administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Etter ønske fra næringen, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2002/2003

enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter dette har det vært fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet har gitt. Siden 2003 er det heller ikke gitt anledning til import av reinkjøtt til redusert toll.

Siden 2013 har prisen på reinsdyrkjøtt økt betydelig. Følgende forhold kan fremheves som årsak til prisøkningen:

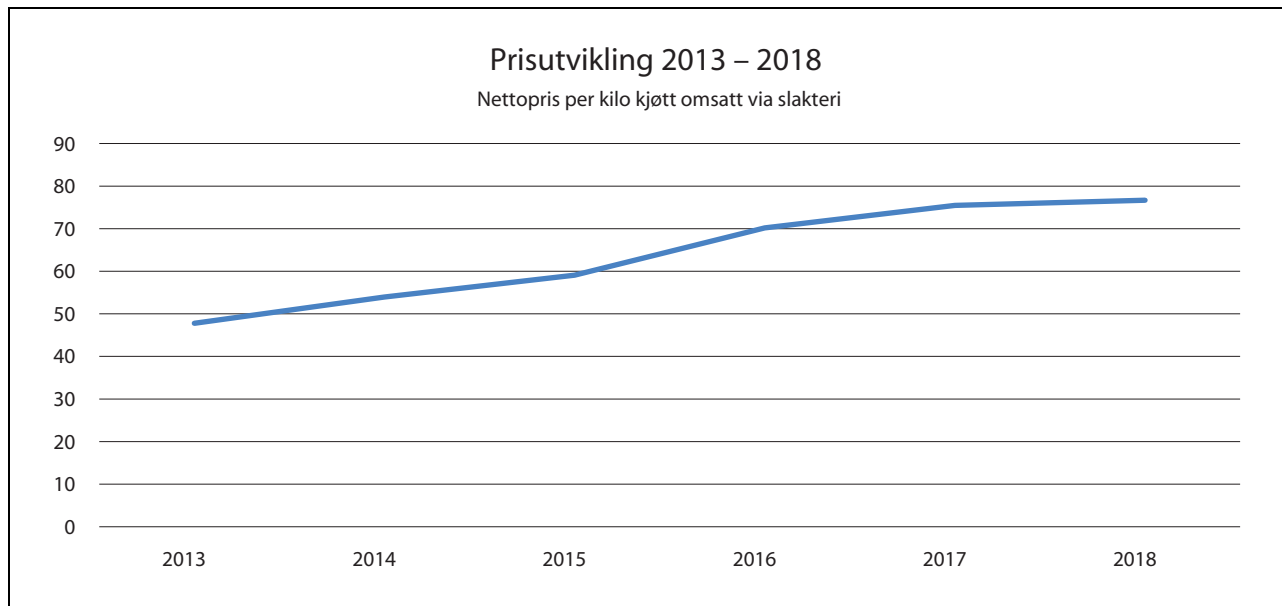
- Økt konkurranse og profesjonalisering av reinkjøttbransjen.
- Økt bevissthet fra reieneier knyttet til kvalitet.
- Aktivt og strategisk arbeid fra Markedsutvalget for å gjenskape tilliten til norsk reinsdyrkjøtt i markedet.
- Ingen import av reinsdyrkjøtt med redusert toll.

Figur 4.3 viser at prisøkningen mellom 2017 og 2018 ikke er like stor som de siste årene.

4.6 Markeds- og lagersituasjonen

Reinkjøtt utgjør om lag 1–2 pst. av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. Produksjonen av norsk reinsdyrkjøtt innebærer at det i snitt er tilgjengelig i underkant av 300 gram reinkjøtt til hver enkelt nordmann i løpet av ett år. Dette gjør reinkjøttet til et særlig eksklusivt produkt.

Markedet for reinsdyrkjøtt har gjennom flere år vært i en positiv utvikling. Imidlertid viser lagertallene en økning av lagrene av de dyre stykningsdelene. Dette stemmer også med tilbakemeldingene fra bedriftene til Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt.

Figur 4.3 Prisutvikling 2013–2018

Etter Markedsutvalgets vurderinger har prisen ut fra butikk hatt en mer moderat prisutvikling de senere årene. Den betydelige økningen i produsentprisen samtidig som prisøkningen i butikk har vært mer moderat, har medført at bedriftenes marginer har blitt presset. Markedsutvalget har uttrykt at dette er bekymringsfullt fordi dette kan medføre at bedriftene ikke har ressurser til å drive med produktutvikling og innovasjon, og påpeker at det er uheldig om innovasjonstakten og produktutviklingen stopper opp.

4.7 Økonomisk utvikling

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet, og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindrifftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge.

4.7.1 Totalregnskapet 2017 med budsjett 2018

Totalregnskapet viser en økning i resultatmålene fra 2016 til 2017. Vederlag til arbeid og egenkapital øker fra 87,2 mill. kroner i 2016 til 111,9 mill. kroner i 2017 (+24,7 mill. kroner). Målt per årsverk

øker vederlag til arbeid og egenkapital fra 95 221 kroner i 2016 til 119 172 kroner i 2017, og målt per siidaandel øker vederlag til arbeid og egenkapital fra 151 442 kroner i 2016 til 192 273 kroner i 2017.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 173,1 mill. kroner i 2016 til 156,7 mill. kroner i 2017 (-16,4 mill. kroner). Det er en reduksjon i kjøttinntektene på 32,4 mill. kroner, mens den totale livdyrverdien reduseres med 6,6 mill. kroner.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter reduseres med 1,2 mill. kroner fra 2016, mens posten binæringsinntekter øker med 3,0 mill. kroner.

Sum statstilskudd økes fra 103,9 mill. kroner i 2016 til 107,2 mill. kroner i 2017 (+3,3 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til posten Ordinære tilskudd (+4,7 mill. kroner).

Posten Andre tilskudd reduseres med 2,7 mill. kroner og posten Konfliktdpendende tiltak rovvilt økes med 1,8 mill. kroner i forhold til 2016. De øvrige tilskuddene har kun små endringer.

Erstatningene for tap av rein økes fra 61,8 mill. kroner i 2016 til 68,5 mill. kroner i 2017 (+6,7 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep økes fra 6,4 mill. kroner i 2016 til 6,6 mill. kroner i 2017 (+0,2 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 345,2 mill. kroner i 2016 til 339,0 mill. kroner i 2017 (-6,2 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader reduseres fra 203,8 mill. kroner i 2016 til 172,0 mill. kroner i 2017 (-31,8 mill. kroner) og felleskostnadene økes

Tabell 4.3 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2014–2017, samt budsjett 2018 (1000 kroner)

Regnskapsposter	Budsjett				
	2014	2015	2016	2017	2018
Produksjonsbaserte inntekter:	128 344	176 103	173 076	156 702	173 315
Kjøtt og biprodukter	122 767	153 898	146 398	113 989	137 835
Bonus				8 187	3 988
Endring i reinhjordverdien	-28 587	-9 661	-12 660	-6 609	-9 643
Binæringsinntekter	6 861	7 252	10 510	13 516	13 516
Andre	27 303	24 614	28 828	27 620	27 620
Statstilskudd:	76 361	84 933	103 915	107 205	90 122
Ordinære tilskudd	58 043	63 151	81 502	86 154	70 191
Andre tilskudd	12 065	14 215	13 141	10 426	11 135
Ekstraordinære tilskudd	0	1 835	1 090	950	298
Tilskudd til binæringer	889	1 443	768	700	718
Verdiskapingsprogram	687	75	1 014	793	181
Tiltak mot radioaktivitet	281	167	0	0	909
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4 396	5 491	6 400	8 183	6 691
Erstatninger:	72 419	77 062	68 193	75 062	72 464
Tap av rein	66 550	63 850	61 783	68 501	63 736
Arealinngrep	5 869	13 212	6 411	6 561	8 728
Sum inntekter:	277 124	338 099	345 184	338 969	335 901
Kostnader:					
Siidaandelenes kostnader	171 500	188 279	203 845	171 965	176 331
Felleskostnader	27 915	24 496	32 083	35 419	36 318
Kostnader i tamreinlag	9 301	10 346	10 747	8 100	8 305
Sum kostnader:	208 716	223 121	246 675	215 484	220 954
Vederlag for arbeid og kapital	68 408	114 978	98 509	123 486	114 947
Renter på lånt kapital	14 309	12 704	11 324	11 583	11 597
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	54 099	102 274	87 185	111 903	103 350
Per årsverk (kr)	56 397	107 621	95 221	119 172	113 198
Per siidaandel (kr)	94 527	178 080	151 442	192 273	178 497
Sum årsverk	959	950	916	939	913
Ant.siidaandeler¹	572	574	576	582	579

¹ Antall årsverk for tamreinlagene (41) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

fra 32,1 mill. kroner i 2016 til 35,4 mill. kroner i 2017 (+3,3 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader reduseres fra 10,7 mill. kroner i 2016 til 8,1 mill. kroner i 2017 (-2,6 mill. kroner).

I sum gir dette en reduksjon i de totale kostnadene fra 246,7 mill. kroner i 2016 til 215,5 mill. kroner i 2017 (-31,2 mill. kroner).

Renter på lånt kapital øker fra 11,3 mill. kroner i 2016 til 11,6 mill. kroner i 2017 (+0,3 mill. kroner).

4.7.2 Totalregnskapet for 2017 etter reinbeiteområde

Tabell 4.4 viser totalregnskapet for 2017 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag for arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag reinbeiteområde som ligger høyest, utgjør 387 618 kroner per årsverk. For Nordland reinbeiteområde, som ligger lavest, utgjør det 60 151 kroner per årsverk. Det er i regnskapet foretatt en oppsplitting av Finnmark i soner, se tabell 4.5. Her viser tilsvarende beregning at Karasjok øst ligger lavest med 13 395 kroner per årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 289 834 kroner per årsverk.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reinntall og flokksammensetning. Tabell 4.4 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Endringene fra 2016 til 2017 i totalregnskapets hovedposter er som følger:

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med om lag 8 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 14,6 mill. kroner. Statstilskuddene øker med 2,2 mill. kroner. De totale erstatningene reduseres med 5,3 mill. kroner. Totalt reduseres inntektene med 7,2 mill. kroner, og kostnadene reduseres med 15,1 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 9,6 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene økes fra 41,3 mill. kroner i 2016 til 43,0 mill. kroner i 2017. Statstilskudd øker med 0,7 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 0,6 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene øker med 1,8 mill. kroner. Samtidig redu-

seres kostnadene med om lag 7,8 mill. kroner sammenlignet med 2016. Antall siidaandeler øker med 4.

Troms: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 2,3 mill. kroner. Dette kommer blant annet som en følge av en økning i statstilskudd og erstatninger på til sammen 2,4 mill. kroner. Kostnadene reduseres med 1,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 50.

Nordland: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 1,2 mill. kroner. Både de produksjonsbaserte inntektene, statstilskudd og erstatningene reduseres med henholdsvis 4,3 mill. kroner, 0,2 mill. kroner og 0,2 mill. kroner. Samtidig har Nordland redusert både de totale kostnadene og renteutgiftene. Antall siidaandeler er uendret på 42.

Nord-Trøndelag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økes med 3,2 mill. kroner. Dette kommer blant annet som følge av en økning i de produksjonsbaserte inntektene på 2,1 mill. kroner. Statstilskuddene og erstatningene øker også noe. Området har redusert sine totale kostnader med 0,7 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 0,4 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene og erstatningene øker med til sammen 1 mill. kroner, mens statstilskuddene reduseres med 0,9 mill. kroner fra 2016. Totale kostnader og renter på lånt kapital reduseres med til sammen 0,4 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Tamreinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital øker med 2,3 mill. kroner sammenlignet med 2016. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 0,4 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger øker med til sammen 0,3 mill. kroner. Den samlede livdyrverdien øker med 0,8 mill. kroner, kostnadene reduseres med 2,6 mill. kroner. Antall årsverk økes fra 39 til 41.

4.7.3 Siidaandelens økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 4.6. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 452 247 i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde til 96 711 i Troms reinbeiteområde. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 368 kroner per rein i Karasjok og 986 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom rein-

Tabell 4.4 Totalregnskapet for 2017 fordelt etter reinbeiteområde (1000 kroner)

Reinbeiteområde	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordland	Nord-Tr.lag	Sør-Tr./Hedm.
Prod.baserte innt.	40 971	43 004	10 596	11 039	14 547	18 755
Kjøtt og biprod.	26 406	35 434	4 835	5 659	9 671	13 567
Bonus	5 494	2 383	0	9	299	0
Endr. i reinhjordverdi	452	-4 924	-503	-1 640	-872	1 502
Binæringsinntekter	2 772	3 650	3 429	1 675	462	1 528
Andre prod.bas.innt.	5 846	6 460	2 834	5 335	4 987	2 157
Statstilskudd:	32 742	37 398	6 620	9 213	7 665	9 025
Ordinære tilskudd	30 381	28 791	3 654	3 858	6 319	8 650
Andre tilskudd	896	6 358	1 739	1 134	258	0
Ekstraord. tilskudd	0	314	0	636	0	0
Tilskudd til binæringer	250	190	60	0	0	200
Verdiskapningsprogr.	95	698	0	0	0	0
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp.rovvilt	1 120	1 047	1 168	3 585	1 088	175
Erstatninger:	18 301	14 312	11 497	16 985	9 505	3 972
Tap av rein	17 519	11 150	11 129	15 934	9 076	3 202
Arealinngrep	782	3 161	368	1 051	430	769
Sum inntekter	92 013	94 713	28 713	37 237	31 717	31 751
Kostnader:						
Siidaandelenes kostn.	56 373	55 700	14 746	24 033	11 625	9 488
Felleskostnader	6 417	8 609	6 250	7 969	3 157	3 016
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	62 790	64 309	20 996	32 002	14 782	12 504
Vederlag for arbeid og kapital	29 223	30 404	7 717	5 234	16 935	19 247
Renter på lånt kapital	3 495	4 097	1 153	904	743	642
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	25 729	26 306	6 564	4 331	16 192	18 606
Per årsverk (kr)	92 217	71 291	83 090	60 151	317 481	387 618
Per siidaandel (kr) ¹	154 992	122 927	131 282	103 116	415 167	620 188
Sum årsverk	279	369	79	72	51	48
Antall siidaandeler	166	214	50	42	39	30

¹ Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med få eller ingen rein inngår i beregningen.

Tabell 4.5 Totalregnskap for 2017 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kroner)

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	18 315	8 228	14 436	10 967	17 793	14 290
Kjøtt og biprodukter	11 170	5 168	10 078	8 938	13 984	12 558
Bonus	4 426	866	203	484	840	1 059
Endring i reinhjordverdien	-1 642	1 295	800	-420	-2 810	-1 694
Binæringsinntekter	405	453	1 914	1 060	1 394	1 196
Andre prod. baserte inntekter	3 957	447	1 442	905	4 384	1 171
Statstilskudd:	15 426	6 781	10 536	11 703	15 248	10 447
Ordinære tilskudd	14 740	6 496	9 145	8 577	11 397	8 818
Andre tilskudd	171	105	620	2 790	2 631	936
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	150	0	164
Tilskudd til binæringer	0	0	250	0	190	0
Verdiskapingsprogram	95	0	0	32	666	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	420	180	520	154	364	529
Erstatninger:	4 320	4 272	4 456	2 044	5 975	6 894
Tap av rein	7 660	3 757	6 102	2 580	5 435	3 135
Arealinngrep	334	447	0	95	400	2 666
Sum inntekter	41 735	19 213	31 075	25 344	38 877	30 539
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	23 064	14 886	18 423	13 985	26 192	15 524
Felleskostnader	3 570	2 112	735	2 165	3 033	3 411
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	26 634	16 998	19 158	16 150	29 225	18 934
Vederlag for arbeid og kapital	15 101	2 215	11 917	9 194	9 652	11 604
Renter på lånt kapital	1 189	929	1 377	1 252	1 996	849
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	13 912	1 286	10 540	7 941	7 656	10 755
Per årsverk (kr)	289 834	13 395	77 497	76 359	43 255	122 219
Per siidaandel (kr)	316 182	24 730	150 566	128 086	80 591	188 689
Sum årsverk	48	96	136	104	177	88
Antall siidaandeler	44	52	70	62	95	57

Tabell 4.6 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2017 (kr)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter inkl. bonus pr siidaandel	354 442	133 720	176 717	96 711	134 965	255 634	452 247
Kjøttinntekter inkl. bonus pr rein	643	368	478	405	399	702	986
Statstilskudd pr siidaandel	350 581	141 937	174 755	132 405	219 353	196 542	300 841
Statstilskudd pr rein	636	391	473	554	648	540	656
Erstatninger pr siidaandel	181 683	84 481	66 876	229 931	404 414	243 729	132 384
Erstatninger pr rein	330	233	181	963	1 195	669	289
Totale inntekter pr siidaandel	948 523	412 190	442 584	574 265	886 590	813 262	1 058 382
Totale inntekter pr rein	1 720	1 136	1 198	2 404	2 619	2 233	2 307
Totale kostnader pr siidaandel	605 322	296 358	300 510	419 924	761 960	379 033	416 802
Totale kostnader pr rein	1 098	817	814	1 758	2 251	1 041	908
Vederlag arbeid og egenkapital pr siidaandel	316 182	96 931	122 927	131 282	103 116	415 167	620 188
Vederlag arbeid og egenkapital pr rein	573	267	333	550	305	1 140	1 352
Reintall pr siidaandel	551	363	369	239	339	364	459
Inntekter utenfor reindriften pr siidaandel (1 000 kr)	344	341	361	367	353	312	360

beiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindriftsavtalens ordninger, får uttelling i form av høyere utbetaling. Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2017 størst i Sør-Trøndelag/Hedmark med 656 kroner per rein, og lavest i Karasjok med 391 kroner per rein. For 2017 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Polmak/Varanger med 350 581 kroner og lavest i Troms med 132 405 kroner.

De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnader per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med henholdsvis 2 251 og 1 758 kroner per rein, mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene per rein med 814 kroner per rein. Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 4.6 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen

skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig inntekt utenfor reindriften per siidaandel varierte i 2017 fra 367 000 kroner i Troms til 312 000 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tabell 4.6 viser at vederlag for arbeid og egenkapital totalt i 2017 øker sammenlignet med 2016.

Tabell 4.7 viser at vederlag for arbeid og egenkapital totalt i 2016 reduseres sammenlignet med 2015. Det er likevel en betydelig økning sammenlignet med 2014, da vederlagsmålet var på sitt laveste gjennom mange år.

Tabell 4.7 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2014–2017 (kroner)

Reinbeiteområde	2014	2015	2016	2017
Polmak/Varanger	335 270	256 250	292 048	316 182
Karasjok øst	-95 265	-13 761	-13 181	24 730
Karasjok vest	28 267	108 157	78 467	150 566
Øst-Finnmark	70 944	109 220	106 412	154 992
Kautokeino øst	-68 836	125 294	88 577	128 086
Kautokeino midt	36 456	126 743	47 185	80 591
Kautokeino vest	-111 676	202 334	127 184	188 689
Vest-Finnmark	-33 892	146 035	79 409	122 927
Troms	163 331	47 573	85 789	131 282
Nordland	50 977	152 258	131 929	103 116
Nord-Trøndelag	384 289	397 522	333 454	415 167
Sør-Tr/Hedmark	450 192	476 590	605 672	620 188
Tamreinlag ¹	276 479	375 583	305 938	345 748
Totalt	94 527	178 078	151 442	192 273

¹ Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

5 Nærmere om enkelte viktige politikkområder

Reindriften som næring, kultur og livsform er på mange måter unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Reindriften representerer en god ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til et næringsmessig mangfold, og den er en sentral bærer og videreutvikler av samisk kultur.

Reindriften har stor betydning når det gjelder sysselsetting og verdiskaping i de områdene den foregår, og hvor næringsgrunnlaget ellers kan være forholdsvis svakt. Reindriften har også vesentlig betydning for sysselsetting og næringsliv for øvrig i det samiske reinbeiteområdet. Ikke minst gjelder dette i Finnmark, hvor om lag 70 pst. av reindriften i Norge finner sted. Men også i resten av det samiske reinbeiteområdet er virkningene betydelige. Dette gjelder på slakteri- og næringsmiddelsiden, ulike typer vare- og utstyrs-handel, transport, mv.

Reindriftpolitikken har i flere ti-år hatt tydelige bærekraftsmål, og den økologiske bærekraften er en forutsetning for økonomisk og kulturell bærekraft. I deler av Finnmark har man i lang tid hatt et for høyt reintall i forhold til beitegrunnlaget. Dette har gitt svak produksjon og overbelastede beiter. Gjennom de siste årene har man lykkes med å få redusert reintallet i disse områdene til bærekraftig nivå. Dette gir bedre kvalitet på produktene og større inntjening per dyr. Dette styrker også den kulturelle bærekraften.

I reinbeiteområdene sør for Finnmark er utfordringene særlig knyttet til tap av rein grunnet rovvilt, samt at reindriften har tilgang på nødvendige arealer for økt produksjon og lønnsomhet.

Reindriften er en familiebasert næring. En positiv utvikling av den familiebaserte driften ivaretas best gjennom en god produksjon og lønnsomhet i reinflokken. Et slikt utgangspunkt skaper frihet til å utvikle familiedriften i ønsket retning.

Den familiebaserte reindriften vil i mange tilfeller være avhengig av å skaffe seg tilleggsinntekter. Det er personene i husholdet og næringen selv som har best forutsetning for å vurdere hvilke tilleggsvirksomheter innenfor en familiebasert reindrift som det er mest hensiktsmessig å

satse på. Det må være den enkeltes kompetanse og interesser som er avgjørende for valget. Myn-dighetenes rolle blir å legge best mulig til rette gjennom rammebetingelsene.

I det videre gjennomgås enkelte aktuelle poli-tikkområder.

5.1 Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften

Fra og med 1. januar 2014 ble områdestyrene avviklet og styrenes oppgaver ble overført til de fem daværende nordligste fylkesmennene.

Gjennom flere evalueringer i løpet av 2000-tallet ble det påpekt at Reindrifftsforvaltningen var en forholdsvis liten forvaltning uten tilknytning til annen offentlig forvaltning. Videre at denne organiseringen kunne skape problemer med hensyn til blant annet habilitet og kompetanseoppbygging.

Med bakgrunn i regjeringens mål om å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen, fremmet regjeringen forslag om å avvikle områdestyrene og overføre styrenes oppgaver til de fem nordligste fylkesmennene. Forslaget ble vedtatt av Stortinget. Det vises til Prop. 89 L (2012–2013), Innst. 307 L (2012–2013) og Lovvedtak 65 (2012–2013).

Gjennom konsultasjoner om forslaget om endringer i den regionale forvaltningen ble det enighet om at det skal gjennomføres en evaluering av de forvaltningsmessige endringene.

I desember 2018 ba Landbruks- og matdepartementet NIBIO om å gjennomføre en evaluering av endringene i den offentlige forvaltningen av reindriften.

Hovedformålet med evalueringen var å få vurdert om endringene har gitt en mer oversiktlig og effektiv forvaltning, samt en mer tydelig forvaltningsstruktur. I tillegg skulle evalueringen vurdere om:

- integreringen av forvaltningen av reindriften i et bredere faglig miljø så langt, samlet sett, har gitt kompetansemessige gevinster,

- det er utviklet gode rutiner for samisk og reindrifftsaglig medvirkning i den nye forvaltningsmodellen,
- endringen av forvaltningen har bidratt til økt legitimitet i reindriften og samfunnet for øvrig,
- fylkesmannen har bidratt til at kommuner og fylkeskommuner i større grad ivaretar sitt ansvar overfor reindriften gjennom fylkeskommunale- og kommunale planprosesser.

I forbindelse med overføring av forvaltningsmyndigheten til de fem nordligste fylkesmennene ble det avklart at reindriftenes områdekontorer skulle være lokalisert der de var før overføringen. Imidlertid ble det åpnet for at det gjennom fylkesvise prosesser kunne være rom for andre løsninger dersom dette vil være mest effektivt og hensiktsmessig. Fylkesmennene har valgt noe ulik organisering, og NIBIO skulle i evalueringen også vurdere om valg av forvaltningsmodell hadde hatt innvirkning på måloppnåelsen.

Den 20. mars overleverte NIBIO sin rapport. I evalueringen vises det til at omorganiseringen av den regionale delen av den offentlige reindrifftsforvaltningen har vært vellykket og at man har nådd målene om en mer oversiktlig og effektiv forvaltning med hensyn til kjerneoppgavene. Forvaltningsstrukturen fremstår nå som tydeligere for kommunene og annen offentlig virksomhet. Reindriffts næringen opplever ikke forvaltningen som mer tydelig. NIBIO viser til at strukturen antagelig fremstår som særlig utydelig for reinbeitedistrikter som disponerer areal i flere fylker, med ulik forvaltningsstruktur fra fylke til fylke. Omorganiseringen ser også ut til å ha gitt den offentlige forvaltningen av reindriften økt legitimitet i samfunnet for øvrig. Det er imidlertid behov for å se på tiltak for å styrke dialogen og medvirkningen fra reindriffts næringen.

NIBIO viser til at fylkesmannsembetene har valgt noe ulik organisering av forvaltningen av reindriften, og påpeker at det ikke er grunnlag for å fremheve noen spesiell modell som den beste. Evalueringen peker imidlertid på at det er viktig å opprettholde ordningen med områdekontor med geografisk nærhet til næringen. Dette begrunnes med behovet for dialog, kompetanseutveksling, veiledning og at områdekontorene bidrar til å gi den offentlige forvaltningen av reindriften legitimitet i næringen.

Landbruks- og matdepartementet arbeider nå med den videre oppfølgingen av funnene og forslagene som er fremmet i rapporten.

5.2 Chronic Wasting Disease (CWD)

CWD (skrantesjuka) er en prionsykdom som kjennetegnes ved gradvis tap av nerveceller i hjernen, nevrologiske symptomer og avmagring, og som alltid ender med død. Skrantesjuka har i over 40 år vært kjent hos ulike hjortedyr i Nord-Amerika. Sykdommen ble for første gang påvist i Europa hos villrein i Nordfjella sone 1 våren 2016. Sykdommen er ikke påvist i andre villreinstammer eller hos tamrein.

I tillegg er det påvist en variant av CWD på to elg i Selbu og på en elg i Lierne, samt på en hjort i Gjemnes kommune i Møre og Romsdal. Det er også funnet positiv prøve på en elg i Sverige og en i Finland. Den typen CWD som er funnet på rein i Nordfjella er den samme typen som er funnet i Nord-Amerika, mens den typen som er funnet på elg og hjort er en atypisk variant. Dette gjelder også den typen som er funnet på elg i Sverige og Finland.

Regjeringen har som mål å bekjempe skrantesyke, og en rekke tiltak er innført for å redusere smitte. Disse tiltakene har også konsekvenser for reindriften. Det er særlig bestemmelser knyttet til begrensninger i å sanke fôr som har hatt og vil ha konsekvenser for reindriften. Det er problematisk å få tak i reinlav til overgangsfôring av rein, samt til fôring av rein i områdene som omfattes av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige. Dette fører igjen til at utgiftene med tilleggsfôring øker.

For å redusere de negative konsekvensene, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019 enige om å legge til rette gjennom bruk av forskningsmidlene over Reindriften utviklingsfond, for utvikling av et overgangsfôr som reinen kan tilpasse seg uten en lengre overgangsfôringsperiode. Ved at det er særlig de distriktene som er utestengt fra sine vinterbeiter i Sverige som har de største utfordringene med at det nå ikke gis mulighet til å sanke reinlav, er også tilskuddet til disse distriktene blitt økt.

5.3 Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon

Siden 1972-konvensjonen opphørte å gjelde i 2005, har det ikke foreligget noen konvensjon om grenseoverskridende reindrifft mellom Norge og Sverige. Det framforhandlede forslaget fra 2009 har vært gjenstand for høringer i begge land og drøftinger mellom landene, uten at man har fått avklart ulike spørsmål som har reist seg. På

svensk side har det vært foretatt omfattende utredninger av juridiske og økonomiske spørsmål. Sommeren 2017 ble det fra svensk side meddelt at man ikke kunne ratifisere konvensjonsforslaget i sin nåværende form, og at forhandlinger burde gjenopptas med siktemål å få nødvendige justeringer i konvensjonen. Dette ble avvist fra norsk side.

Dagens situasjon med manglende konvensjon gir norsk reindrift mange utfordringer i den daglige drift. Noen områder opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever mye ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder. I de områdene som har etablert samarbeidsavtaler mellom norsk og svensk reindrift, medfører en manglende konvensjon manglende regler for et grenseoverskridende samarbeid. Ulike forvaltningssystemer mellom de to land er også lite tilfredsstillende for et slikt samarbeid, noe som går ut over norsk reindrift.

Det er nødvendig med tiltak både for å bedre forholdene for norsk reindrift, samtidig som det er behov for en effektiv og økologisk bærekraftig forvaltning av den reindriften som foregår fra svenske samebyer på norsk område.

Norske myndigheter har under vurdering ulike tiltak som kan bidra til å nå disse målene. En viktig ramme for en slik vurdering er det folkerettslige rammeverket.

Det er nå avtalt et møte mellom landene på politisk nivå for drøfting av situasjonen for den grenseoverskridende reindriften.

5.4 Rovvilt

Reindriften har alltid måtte forholde seg til ulike forekomster av rovvilt. Fram til 90-tallet var rovdyrbestanden lavere enn i dag, blant annet grunnet høyt uttak gjennom jakt og skadefelling. Etter omlegging av rovviltpolitikken har reindriften gjennom 2000-tallet opplevd økende forekomster av de ulike rovviltartene i sine beiteområder. Økningen har vært noe forskjellig mellom de ulike områdene, både når det gjelder tilstedeværelse og ikke minst antall individer av de ulike artene. Over flere år har miljøvernmyndigheten i enkelte reinbeitedistrikt erstattet opp mot halvparten av kalveproduksjonen som tap til rovvilt. Selv om tapet erstattes, vil tapene gi negative konsekvenser for den enkelte sidaandel og reindriftsfamilie. Først og fremst fordi endret aldersstruktur i simleflokken vil kunne gi lavere kalvetilgang påfølgende år med tapte produksjonsinntekter. I tillegg medfører tapene også en betydelig psykisk

belastning for de familiene som opplever store tap.

Statens rovviltpolitikk har innvirkning på samisk reindrift. Dette innebærer at tiltak som iverksettes på rovviltområdet også må vurderes opp mot statens forpliktelser overfor samene som urfolk, herunder Grunnloven § 108, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stamfolk i selvstendige stater. Det er både snakk om materielle forpliktelser til å sikre bl.a. naturgrunnlaget for den samiske reindriften, samt prosessuelle forpliktelser som gjelder konsultasjoner og deltakelse i beslutninger som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Med et reintall tilpasset beitegrunnlaget og med økt uttak av kalv, har reindriften gjort viktige grep i egen drift for å redusere tap til rovvilt. I enkelte områder kan det fortsatt være rom for et høyere slakteuttak om høsten, og noe lavere reintall for å sikre en best mulig kondisjon på dyrene. Det vil derfor være viktig at reindriften fortsatt arbeider videre med tapsreduserende tiltak. Samtidig er det sentralt at rovviltforvaltningen har stor oppmerksomhet på den todelte målsettingen i rovviltpolitikken hvor det også skal legges til rette for levedyktig næringsdrift basert på utnyttelse av utmarksbeiteressursene. I den forbindelse er det særlig viktig at rovviltmyndighetene følger opp rovviltforliket fra 2011, hvor det er presisert at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.

5.5 Sikring av reindriften arealer

Reindriften er en arealavhengig næring. En av reindriften større utfordringer er knyttet til tilgang på nødvendige arealer for økt produksjon og lønnsomhet. Fordi næringen utøves over store arealer, kan det oppstå interessekonflikter mellom reindrift og andre brukere av arealene, for eksempel ved utbygging og annen næringsutøvelse. I enkelte reindriftsområder er det også konkurranse om areal mellom ulike reindriftsaktører.

Reindriften vern mot annen bruk av deres beiteområder er i utgangspunktet sterkt ved at reindriftsretten har et ekspropriasjonsrettslig vern, jf. reindriftsloven § 4. Ekspropriasjonsrettslig vern innebærer at Grunnloven § 105 gjelder for reindriften bruksrettigheter, og at begrensninger i denne bruksretten bare kan skje etter de alminnelige ekspropriasjonsrettslige regler, jf. lov av 23.

oktober 1959 nr. 3 (oreigningslova) og lov av 6. april 1984 nr. 17 (ekspropriasjonsstatningslova).

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven om arealforvaltning innenfor reinbeiteområdene og det sentrale virkemiddelet for en bedre sikring av arealene. I plan- og bygningsloven er det en rekke verktøy som gir kommuner og fylkeskommuner mulighet til å legge til rette for at reindriften har tilgang på nødvendige arealer for økt produksjon og lønnsomhet.

Fylkesmannen ble fra 1. januar 2014 regional reindrifftsmyndighet. Ved overføringen av reindrifftsområdekontorer fikk Fylkesmannen tilført betydelig reindrifftskompetanse. Fylkesmannen har et særlig samordningsansvar for å følge opp nasjonal politikk og være en informasjonskanal ut til kommuner og fylkeskommuner. I evaluering av den offentlige forvaltningen av reindriften vises det til at Fylkesmannen er en sentral aktør i å

bygge kompetanse om reindrift og reindrifftsrettigheter hos fylkeskommuner og kommuner, og at reindrifftshensyn nå inngår tidligere i samordningsprosessene.

Utvikling av reindrifftsarealbrukskart er i en slutfase. Hensikten er å få etablert helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindrifftsnaeringen, offentlig forvaltning, planmyndighet og utbyggere. Videre skal kartene danne grunnlag for innsyn i reindrifftsarealbruk, og være et sentralt saksbehandlingsverktøy i analyser og tematisk framstilling i saker hvor reindriften blir berørt. Det er også en intensjon i utviklingen av disse kartene at de kan gi en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor grensene til det enkelte distrikt. Framover er det viktig at Landbruksdirektoratet i samarbeid med fylkesmennene, legger til rette for at kartene blir gjort kjent for kommuner og fylkeskommuner.

6 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2019/2020

Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2019/2020 settes til 136,1 mill. kroner. Dette er en økning på 13,0 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Avtalen vil tre i kraft 1. juli 2019, og gjelde til 30. juni 2020. Reindrifftsavtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2020. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2019–2020) for Landbruks- og matdepartementet. Foreliggende proposisjon om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

Avtalen legger opp til en videreføring og styrking av arbeidet med å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsrettet næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Den dreining man har hatt av virkemidlene med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet, en dreining som et samlet Storting har sluttet seg til, videreføres.

Foruten en økning av distriktstilskuddet og etablering av en egen tilskuddsordning for kvinner som har egen siidaandel, opprettholdes de direkte tilskuddsordningene.

Utfordringen fremover er å sikre et stabilt reintall i samsvar med beiteressursen. Dersom enkelte siidaer på nytt øker sitt reintall har fylkesmannen mulighet til å låse reintallet ved å fastsette et øvre reintall per siidaandel. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk bærekraftig reintall har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. De fire siste reindrifftsavtalene har støttet opp om de som har fulgt opp vedtakene om reduksjon, mens de som ikke har fulgt gitte reduksjonskrav ikke har vært i posisjon til å få tilskudd. Denne prioriteringen er videreført i Reindrifftsavtalen 2019/2020.

Et stabilt reintall krever også et velfungerende marked. En betydelig reduksjon i produsentprisen og manglende mottaksmulighet, kan medføre at reintallet på nytt øker utover det som er bærekraftig. For å hindre dette, har avtalepartene prioritert virkemidler over reindrifftsavtalen som leg-

ger til rette for både økt omsetning og slaktning av rein.

I dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet maksimalt. Reindrifftsneringen må derfor øke produksjonen og lønnsomheten gjennom andre driftstilpassninger enn gjennom et økt dyretall. Skal reindrifften fortsatt ha et økonomisk grunnlag for heltidsutøvere og samtidig styrke den familiebaserte reindrifften, er det sentralt å se på alternative virksomheter i tilknytning til reindrifften, f.eks. innenfor reiseliv, lærings- og omsorgsbaserte tjenester, videreføring og lokalmat med mer. Avsetningen til Utviklingsprogrammet videreføres med 8,2 mill. kroner, og lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften etableres som en permanent ordning med en avsetning på 2,5 mill. kroner. Økt inntjening gjennom tilleggsnæringer er viktig for å ivareta og utvikle den familiebaserte reindrifften.

Reindrifftsavtalen 2019/2020 styrker også velferdsordningene i reindrifften. Satsene for tidligpensjon økes betydelig. Enbrukerpensjon fra 100.000 kroner til 150.000 kroner og tobrukerpensjon fra 160.000 kroner til 240.000 kroner. Økningen av satsene til tidligpensjon vil stimulere til raskere generasjonsoverganger. Dette er et viktig strukturtiltak. Fram til neste års forhandlinger skal det også gjennomføres en utredning av muligheten for en ordning for avløsning til ferie og fritid i reindrifften.

Styrking av HMS-tjenesten i reindrifften har vært sentrale tema under de siste års forhandlinger. I Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene blitt enige om å etablere et eget pilotprosjekt i den hensikt å få etablert en HMS-tjeneste i reindrifften i samarbeid med Norsk Landbruksrådgivning. En HMS-tjeneste i reindrifften vil bidra både til å redusere ulykkene i reindrifften og til å styrke bedriftshelsetjenesten.

Når det gjelder en nærmere konkretisering av de fremforhandlede ordningene over Reindrifftsavtalen 2019/2020, vises det til vedlagt reindrifftsavtale med protokoll og fordeling av avtalens ramme på de ulike postene.

7 Endringer i statsbudsjettet 2019

I samsvar med Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kapittel 1151 med i alt 123,1 mill. kroner. Det foreslås nå en økning av kapittel 1151 post 51, med 2,8 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av kapittel 1142 post 71. Videre foreslås en økning av kapittel 1151 post 75 med 0,3 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon av kapittel 1151 post 79.

Omdisponeringen på 2,8 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 gjelder tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige. Omdisponeringen på 0,3 mill. kroner fra post 79 skal bidra til å dekke forventet merforbruk på post 75 i 2019.

Øvrige budsjettforslag som det er redegjort for i denne proposisjonen, med fordeling av

Reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene, legges på vanlig måte frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom Prop. 1 S (2019–2020) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2019/2020 m.m.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2019/2020 m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til endringer i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2019/2020 m.m.)

I

I statsbudsjettet for 2019 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 4.524.000 til kr 1.724.000.	2.800.000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 33.900.000 til kr 36.700.000.	2.800.000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , økes med fra kr 79.100.000 til kr 79.400.000.	300.000
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 2.600.000 til kr 2.300.000.	300.000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2020.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2019 – 30. juni 2020**

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2019/2020, gjeldende fra 1. juli 2019 til 30. juni 2020.

1 Økonomisk ramme avtaleåret 2019/2020**1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet**

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2019/2020 på 136,1 mill. kroner.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2019/2020.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2020. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2019–2020) for Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil både inneholde forslag til budsjettvedtak, og forslag til omdisponeringer mellom poster for 2019. Det forutsettes at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2020.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Det bevilges 36,6 mill. kroner til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF) for avtaleåret 2019/2020.

Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes tildelingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

Avtalepartene legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i tildelingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriffts politikken.

For Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres det følgende avsetninger:

- 1,50 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 8,20 mill. kroner som reindrifftsavtalens andel til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping
- 2,50 mill. kroner til fagbrevordningen i reindrifften
- 5,00 mill. kroner til markedstiltak
- 4,50 mill. kroner til pramming
- 2,50 mill. kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften
- 1,00 mill. kroner til optisk klassifisering av rein
- 0,80 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerde-materiell med mer
- 1,00 mill. kroner til beredskapsfond
- 2,50 mill. kroner til frakt av rein
- 0,30 mill. kroner til rapportering av slaktet rein
- 2,00 mill. kroner til HMS-arbeid i reindrifften

Økonomisk støtte kan for øvrig innvilges til andre tiltak i samsvar med forskriftens formål, herunder:

- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere,
- tilskudd til feltbarnehager,
- tilskudd til utgifter ved føring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite,
- ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap,
- markedsfremmende tiltak,
- sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer,
- praktiske tiltak innenfor reindrifften,

- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse,
- faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avstiltak,
- fagbrevordningen i reindriften,
- utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften,
- tilrettelegging av 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning,
- støtte til tiltak for reindriftsnæringen som følge av klimaskapte endringer,
- forsknings- og kunnskapsformidling,
- drift og implementering av optisk klassifisering av rein.

4 Kostnadsenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 88,2 mill. kroner for avtaleåret 2019/2020 til ulike direkte tilskudd.

Avtalepartene er enige om at bevilgningene over post 75 er styrende, og LMD kan etter samråd med NRL justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen.

4.1 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal bidra til å gi disse økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til kriseberedskap, arbeid med helse, miljø og sikkerhet, samt avløserordning ved sykdom og svangerskap utover folketrygdens generelle ordninger.

Hvilke hjelpemidler som skal kjøpes inn for å styrke HMS arbeidet i reindriften, skal synliggjøres i distriktenes søknad om distriktstilskudd.

Formålet med avsetning og tilskudd til kriseberedskap er å legge til rette for reinbeitedistriktenes og tamreinlagenes nødvendige tiltak i forbindelse med beitekriser.

Grunnbeløpet til reinbeitedistriktene økes fra 92.000 kroner per distrikt til 102.000 kroner per distrikt.

Ekstraordinært tilskudd til sijteandeler i Trollheimen økes fra 50.000 per andel til inntil 100.000 kroner per andel.

For øvrig videreføres gjeldende regelverk og satser.

Det avsettes 17,40 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten og virke utjevne mellom enheter i næringen.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a) Produksjonspremie:

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreføring i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Det er avgiftspliktig salgsinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen, som danner grunnlag for beregning av produksjonspremien. Avgiftsfrie salgsinntekter og salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det er oppgjørspriisen for reinskrotten som skal danne grunnlag for produksjonspremien. Dette innebærer at frakt- og slaktekostnader ikke inngår i grunnlaget for beregning av premien.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 35,5 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie.

b) Kalveslaktetilskuddet:

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Gjeldende regelverk og sats videreføres.

Det avsettes 25,6 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd.

c) Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Gjeldende regelverk og sats videreføres.

Det avsettes 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom.

d) Ektefelle- og samboertillegg:

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften.

Gjeldende regelverk og sats videreføres.

Avtalepartene er enige om å avsette 1,2 mill. kroner til ektefelletilskudd.

e) Etableringstilskudd:

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindriftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet stimulere til strukturerendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 4,4 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd.

f) Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel:

For å støtte opp om kvinner med egen siidaandel, gis det et særskilt driftstilskudd på 25.000 kroner.

Det avsettes 1,9 mill. kroner til ordningen med særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel.

5 Velferdsordninger

Det bevilges totalt 4,0 mill. kroner til velferdsordningene i reindriften for Reindriftsavtalen 2019/2020.

5.1 Tidligpensjon i reindriften

For å lette generasjonsovergangene i reindriften for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindriften, og for å stimulere til at reintallet og sysselsetingsstrukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag, økes henholdsvis satsen for enbrukerpensjon fra 100.000 kroner til 150.000 kroner og for tobrukerpensjon fra 160.000 kroner til 240.000 kroner.

Gjeldende regelverk videreføres.

Det avsettes 2,5 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon.

5.2 Avløsning ved svangerskap /fødsel

Tilskuddet skal bidra til å finansiere avløsere i reindriften ved svangerskap/fødsel og for å styrke stillingen til reindriftskvinnene.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til ordningen med tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel.

5.3 Øvrige velferdsordninger

Gjeldende regelverk og avsetting til sykepengeordningen videreføres.

Den kollektive innbetalingen over reindriftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger – fra 75 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det avsettes 0,5 mill. kroner til ordningen med sykepenger.

6 Organisasjonstilskudd

Organisasjonstilskuddet skal bidra til at NRL kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindriften, og en utvikling av reindriften i samsvarende med de til enhver tid vedtatte politiske mål og retningslinjer for reindriftspolitikken.

Tidligere øremerket bevilgning til HMS-tiltak i reindriften overføres til etablering av en egen HMS-tjeneste i reindriften.

Gjeldende vilkår for utbetaling av tilskuddet videreføres.

Bevilgningen til organisasjonstilskudd settes til 7,3 mill. kroner.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slaktning som kan importeres med redusert toll etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

8 Regelverk

Regelverket for Reindriftens utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindriftsamers Landsforbund.

Oslo 26. februar 2019

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Vedlegg 2**Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2019**

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2019/2020.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) møte:

Forhandlingsutvalg	Ellinor Marita Jåma (leder)
	Tom Lifjell
	Ánde Niillas Utsi
Sakkyndig/rådgiver	Randi Skum
	Inge Even Danielsen
	Per John Anti
	Leif Anders Somby
	Asgrim Opdal

Fra Staten møte:

Forhandlingsutvalg	Anne Marie Glosli (leder)
	Marit Myklevold
	Liv Berit Hætta
Sakkyndige/rådgivere	Gina Grøtte Skarland (Landbruks- og matdepartementet)
	Tone Seppola (Landbruksdirektoratet)
	Lill-Tove Voje Skorge (Kommunal- og moderniseringsdepartementet)
	Morten Gluva (Klima- og miljødepartementet)
Observatør	Ole Anders Turi (Sametinget)
Sekretær	Morten Floor

1 Budsjettmessige endringer i Reindrifftsavtalen 2018/2019**1.1 Utestenging fra vinterbeiter i Sverige**

Finansiering av distriktene som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, løses som tidligere år på utsiden av Reindrifftsavtalen.

For å finansiere tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2018/2019, fremmes det ved Stortingets behandling av Reindrifftsavtalen 2019/2020 forslag om å omdisponere 2,8 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 til kapittel 1151 post 51 i 2019. Tiltak omfatter blant annet fôring og frakt av reinfôr, samt andre nødvendige tiltak.

1.2 Bruk av mindreforbruket fra 2018

Regnskapstall for 2017 viser et mindreforbruk per 1. januar 2018 på om lag 5,6 mill. kroner over post 75, og 0,3 mill. kroner over post 79.

Under forutsetning om at mindreforbruket blir godkjent overført til 2019, samt at mindreforbruket på post 79 blir godkjent ompostert til post 75, er avtalepartene enige om å bruke midlene til å dekke forventet merforbruk på post 75 i 2019.

Dersom mindreforbruket ikke blir godkjent overført til 2019 eller overført mindreforbruk ikke er tilstrekkelig til å dekke opp merforbruket på post 75 i 2019, vil LMD etter samråd med NRL justere enkelte av satsene for de direkte tilskuddsordningene.

Dersom mindreforbruket blir mindre enn beregnet, skal midlene overføres til Reindriffts Utviklingsfond for å styrke fondets egenkapital.

2 Reindrifftsavtalen for 2019/2020

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2019/2020, gjeldende fra 1. juli 2019 til 30. juni 2020. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartene er i tilknytning til de enkelte poster og ordninger enige om:

2.1 Post 51: Reindriftens utviklingsfond (RUF)

2.1.1 Kvinnerettede tiltak

Det øremerkes ikke særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindriftsavtalen 2019/2020. Avtalepartene understreker at dette ikke utelukker reindriftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon kan søke om midler til kvinnerelaterte utviklingsprosjekter.

For å gjøre de kvinnerettede ordningene over reindriftsavtalen mer kjent, og for å gjøre det enklere for brukerne å følge med på søknadsfrister for de ulike ordningene, skal Landbruksdirektoratet videreføre informasjonen til næringen. NRL skal også på egnet måte bidra til økt informasjon i næringen om reindriftsavtalens ordninger.

For å legge til rette for en bedre oversikt over bruken av midler til kvinnerettede tiltak skal Landbruksdirektoratet føre statistikk på hvor mange søknader som har blitt innvilget/avslått, med generelle opplysninger om avslag. Oversikten oversendes avtalepartene i forkant av de årlige forhandlingene.

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og gjennom næringsorganisasjonen. NRL må fortsatt legge til rette for lik kjønnsrepresentasjon i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokallagene. Tidligere krav knyttet til kjønnsrepresentasjon, videreføres i Reindriftsavtalen 2019/2020.

2.1.2 Forskning og utvikling

Det øremerkes ikke midler til forskning og utvikling i 2020.

Fremover skal følgende områder prioriteres av forsknings- og veiledningsprosjekter:

- Utvikling av fôr til bruk under beitekriser.
- Overvåking og beredskap om reinens helse.
- Hvordan klimaendringer og industrielle utslipp påvirker reindriften.
- HMS-forhold i reindriften.
- Tiltak for en bedre sikring av reindriftens arealer.
- Utvikling av reindriftens selvstyre.

Landbruksdirektoratet skal fortsette å synliggjøre reindriftsfaglig forskning og forskningsresultater på sin hjemmeside. Landbruksdirektoratet skal også legge til rette for økt informasjon om

forskningsresultater på reindriftsområdet generelt.

2.1.3 Konfliktforebyggende tiltak

For Reindriftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 1,5 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak. Avtalepartene legger til grunn at det under det kommende jordbruksoppgjøret overføres minst en tilsvarende avsetning fra jordbruksavtalen til samme formål.

Hovedformålet med konfliktforebyggende tiltak er å redusere konfliktene mellom reindriften og det øvrige landbruket. Avtalepartene mener det er viktig at Fylkesmannen i Trøndelag foretar en grundig kvalitetssikring og prioritering av innkomne søknader ut i fra formålet med ordningen. Avtalepartene viser til at maksimal støttesats er 80 pst., og at Fylkesmannen i Trøndelag kan differensiere støttesatsen ut fra tiltakets omfang og forventet effekt.

2.1.4 Utviklingsprogrammet

For Reindriftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 8,2 mill. kroner til Utviklingsprogrammet, inkludert administreringen av programmet.

Sett ut fra dagens markedssituasjon og for å legge til rette for en opprettholdelse av prisen på reinsdyrkjøtt, påpeker avtalepartene viktigheten av at Utviklingsprogrammet styrker satsingen på produktutvikling.

Gjennom Matstreif og Tråante 2017 har flere reinkjøttbedrifter fått anledning til å stå på felles stand under paraplyen «Rein –helten på vidda». Utover at disse arrangementene har vært gode omdømmetiltak, har de også vært sentrale til å bygge kompetanse hos de enkelte bedriftene som har deltatt. Reindriftens representasjon har bidratt positivt i utviklingen av matnasjonen Norge, og bidratt til å løfte reindriftens omdømme, og ikke minst bidratt til økt kunnskap om reindrift og reinkjøttet. For at flere reinkjøttbedrifter skal gis anledning til å delta på denne type arrangementer, skal Innovasjon Norge, sammen med Markedsutvalget, vurdere deltakelse på andre matarrangementer. En forutsetning vil være at reinkjøttbedriftene står på felles stand.

Kompetanseprogrammet avsluttes medio 2019. Innovasjon Norge har orientert om at det vil bli gjennomført en evaluering av programmet. Avtalepartene ser det som viktig at Innovasjon Norge presenterer resultatene fra evalueringen

for avtalepartene, og hvordan Innovasjon Norge følger opp dette programmet.

Utover nevnte føringer, slutter avtalepartene seg til Innovasjon Norge sine anbefalinger til målrettede tiltak for avtaleåret 2019/2020, gitt som innspill til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2019/2020. Det forutsettes at den arbeidsmetodikken som benyttes for bruk av midlene over reindrifftsavtalen videreføres.

2.1.5 Fagbrevordningen

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,5 mill. kroner til fagbrevordningen.

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven. Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnesituasjonen i reindriften, er avtalepartene enige om å videreføre prioriteringen av kvinner blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg påpeker avtalepartene at det er viktig å sikre en geografisk spredt fordeling av lærlingene. Sammenlignet med andre lærlingelønner, ligger den totale lønnen til reindriftslærlingen lavt. Her vises det til at lønnstilskuddet i reindriftsfaget utgjør 7.175 kroner per måned, mens lønnstilskuddet i duodjifaget utgjør 8.542 kroner. Avtalepartene er enige om at økningen til fagbrevordningen skal brukes til å heve lønnen til lærlingene. Samtidig skal Opplæringskontoret sikre at lønnstilskuddet blir utbetalt som lønn til lærlingene.

Det gjenstår 1,0 mill. kroner av avsetningen i 2017 til fagbrevordningen. Avtalepartene er enige om at denne avsetningen tilbakeføres til Reindriffts utviklingsfond for å legge til rette for økt antall prammedøgn i 2019.

2.1.6 Markedstiltak

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 5,0 mill. kroner til Markedsutvalgets arbeid. Mindreforbruk fra 2018 overføres til 2019. Avtalepartene slutter seg til Markedsutvalgets forslag til aktiviteter og budsjett for 2019.

Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet, og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget formidle markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget skal fortsatt benytte Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeids-

partner til å gjennomføre valgte markedsaktiviteter.

Markedsutvalget har i samarbeid med Utviklingsprogrammet årlig gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Markedsutvalget skal videreføre samarbeidet med Utviklingsprogrammet om et bransjetreff også i 2020. For øvrig vises det til omtalen under Utviklingsprogrammet når det gjelder samarbeid med Innovasjon Norge om representasjon av reinkjøttbedrifter under ulike matarrangementer.

Avtalepartene understreker at Markedsutvalget må opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen. Videre må de ivareta reinkjøttets posisjon i markedet. Dette vil fortsatt kreve høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Avtalepartene er derfor enige om at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere inntil 50.000 kroner i budsjettet for 2019 for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150.000 kroner omdisponeres for å legge til rette for at sekretariatet gis mulighet til å følge opp de oppgaver som blir besluttet gjennomført av utvalget.

2.1.7 Pramming av rein

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 4,5 mill. kroner til pramming av rein.

Gjeldende regelverk og satser for pramming av rein videreføres.

Avtalepartene er enige om at transport av rein mellom årstidsbeitene i utgangspunktet ikke skal dekkes over reindrifftsavtalen. Samtidig ser partene behovet for å opprettholde bruk av øyer som reinbeite.

Avtalepartene er enige om at antall prammedøgn i 2019 tilpasses innenfor en ramme på 5,5 mill. kroner. Utover en avsetning på 4,5 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2018/2019, omdisponeres 1 mill. kroner av ubrukt bevilgning fra fagbrevordningen.

Fram til forskriftsmøte våren 2019 skal NRL i samarbeid med distriktene som har behov for reintransport/pramming, utarbeide et forslag til hvordan distriktene selv kan gis mulighet og ansvar for å få fraktet egen rein til og fra sommerbeite.

2.1.8 Reindrifftsanlegg

Det øremerkes ikke midler til reindrifftsanlegg over Reindrifftsavtalen 2019/2020. Gjeldende

regelverk og satsene for tilskudd til anlegg videreføres

I perioden 2001 til 2018 er det innvilget tilskudd til 154 prosjekt, og utbetalt tilsammen 51,9 millioner kroner til gjerder og anlegg i reindriften. Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å legge til rette for en oppgradering av infrastrukturen knyttet til uttak av slaktedyr, samt at behovet for utviklings- og investeringstiltak i reindriften skulle utredes. Avtalepartene viser til at i perioden 2013–2015 er det bevilget tilsammen 16,1 millioner kroner til infrastrukturtiltak for økt slakting. Per i dag er det 1,5 millioner kroner som ikke er utbetalt som følge av at ikke alle prosjektene er ferdigstilt. Forøvrig er 0,9 millioner kroner av de innvilgede 16,1 millioner kronene tilbakeført til fondet fordi de ikke er brukt.

2.1.9 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,5 mill. kroner til etablering av lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften.

Avtalepartene er enige om å videreføre prosjektet med lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften og etablere tjenesten som et permanent tilbud på lik linje med det som er gjort i jordbruket gjennom Inn på tunet. Avtalepartene støtter opp om arbeidsgruppens forslag til oppgaver som må ivaretas. Når det gjelder organisering av prosjektet, videreføres prosjektet med dagens opplegg. Dette vil sikre en god kontinuitet og oppfølging av de som allerede har etablert seg eller planlegger etablering.

2.1.10 Optisk klassifisering av rein

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 1,0 mill. kroner til implementering av optisk klassifisering av rein. Avsetningen forutsetter at prosjektet gjennomføres som forutsatt, og at NRL gir en grundig statusrapport for prosjektet i forbindelse med forskriftsmøtet 2019. Dette inkluderer et budsjett for bruk av avsetningen.

I forbindelse med Reindrifftsavtalen 2018/2019 ble avtalepartene enige om å utvikle og innføre lengdemåling på rein. Bakgrunnen for innføring av lengdemåling på rein var at gjeldende klassifiseringssystem ikke har fungert etter hensikten. Det er viktig at klassifiseringen gjøres så objektivt som mulig, og at den ikke avhenger av subjektive vurderinger hos den enkelte klassifisør. Hovedmålet med prosjektet er å oppnå en mer transpa-

rent klassifisering i alle reinslakteriene slik at systemet oppnår større tillit i verdikjeden. Prosjektet startet opp i august 2018, og skal være slutført i løpet av august 2019. Fra og med slaktesesongen 2019/2020 legges det opp til at all rein klassifiseres gjennom lengdemåling.

Ved forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019 ble det avsatt midler til kjøp av måleutstyr for de fem største slakteriene. Videre har prosjektet avklart at slakterier som slakter under 500 rein skal bruke målestav. Sett ut fra de slakteriene som rapporterer om slaktet rein, gjenstår det 3 slakterier hvor det foreligger behov for investering av måleutstyr. Gitt avsetning skal også dekke tilskudd til investering av måleutstyr for de 3 gjenstående slakteriene.

2.1.11 Fjerning av gammelt gjerdemateriale og ulovlige gjerder

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,8 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerdemateriell og ulovlige gjerder. Utover en avsetning på 0,8 mill. kroner, overføres et evt. mindreforbruk fra tidligere ordninger for Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Vest-Finnmark og Øst-Finnmark reinbeiteområder.

Avtalepartene er enige om at ordningen gjøres gjeldende for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde for avtaleåret 2019/2020.

Gjeldende regelverk og satser videreføres.

2.1.12 Støtte til kurs i bruk av krumkniv

Avtalepartene er enige om at RUF-forskriften § 1–5 annet ledd åpner for støtte til gjennomføring av kurs i bruk av krumkniv.

2.1.13 Midler til kriseberedskap

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 1,0 mill. kroner til kriseberedskapsfondet.

I Reindrifftsavtalen 2018/2019 ble det etablert et kriseberedskapsfond på 2,0 mill. kroner. Formålet med kriseberedskapsfondet er å forhindre omfattende tap av rein eller andre store dyrevelferdsmessige utfordringer ved beitekriser, der reinbeitedistriktets eller tamreinlagets eget kriseberedskapsfond ikke er tilstrekkelig til gjennomføring av nødvendige tiltak. Landbruksdirektoratet administrerer ordningen, men skal innhente uttalelse fra fylkesmannen før vedtak treffes. Avsetningen på 2,0 mill. kroner over Reindrifftsavtalen 2018/2019 er ennå ikke benyttet.

2.1.14 Frakttilskudd

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,5 mill. kroner til frakttilskudd.

Tilskudd til frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Utover de nevnte formål bidrar frakttilskuddet til økt konkurranse om råstoffet.

Med bakgrunn i de siste årenes forskyvning av slaktetidspunkt, er avtalepartene enige om at det gis 40 kroner for både levende rein og slakteskrotter i perioden 15. august til 31. desember, og 30 kroner for slakteskrotter i perioden 1. januar til 31. mars.

For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

2.1.15 Rapportering av slaktet rein

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,3 mill. kroner til rapportering av slaktet rein.

Ordningen med tilskudd til rapportering av slaktet rein er forankret i Forskrift om rapportering av slaktet rein, hvor det åpnes for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av de aldersbestemmelser som kreves.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

Avtalepartene ser behov for å utvikle ordningen til et mer effektivt og forutsigbart rapporteringssystem til nytte for både slakteriene og reindriften.

2.1.16 HMS-tjeneste i reindriften

For Reindrifftsavtalen 2019/2020 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,0 mill. kroner til utvikling og etablering av en HMS-tjeneste i reindriften.

Avtalepartene har gjennom de siste avtaleforhandlingene hatt økt oppmerksomhet på HMS-tiltak i reindriften. De rapporter som er utarbeidet på oppdrag fra avtalepartene, underbygger behovet for tiltak og dokumenterer på en god måte behovet for økt satsing på HMS-tiltak i reindriften.

For å styrke HMS-arbeidet og derigjennom forebygge skader og ulykker, ble det over Reindrifftsavtalen 2018/2019 lagt til rette for at distriktstilskuddet kan nyttes til kjøp av relevante

hjelpemidler. Når det gjelder gjennomføring av langsiktige tiltak, er avtalepartene enige om å etablere et 3-årig pilotprosjekt i den hensikt å få etablert en HMS-tjeneste i reindriften i samarbeid med Norsk Landbruksrådgivning (NLR). Avtalepartene er enige om at HMS-tjenesten i reindriften skal være utadrettet og ha en praktisk innretning.

Tjenesten som kjøpes av NLR skal omfatte følgende:

- NLR tilsetter to rådgivere på reindrift. Rådgiverne skal fortrinnsvis samlokaliseres med NLR innenfor ett av reinbeiteområdene.
- Rådgiverne skal ha kunnskap om praktisk reindrift, språk og kultur, samt ferdigheter i rådgivning/veiledning.
- Det utarbeides en prosjektplan for implementering av en HMS-tjeneste i reindriften.
- Det utarbeides kurs- og veiledningsmaterieell for reindriftnæringen. Hovedoppmerksomheten er rettet mot helse og fagkurs for økt sikkerhet for den enkelte reindriftsutøver.
- Det gis bedriftshelsetjeneste og gjennomføres kurs for reineiere i samtlige av reinbeiteområdene i løpet av prosjektperioden.

Etter 2,5 år gjennomføres det en evaluering av pilotprosjektet. Samtidig gjennomføres det en spørreundersøkelse blant reineierne om de ønsker å få etablert en HMS-tjeneste.

Det etableres en partssammensatt referansegruppe bestående av forhandlingsutvalgene fra Staten og NRL. Det forutsettes at NRL har tett kontakt med referansegruppen i utvikling og etablering av en HMS-tjeneste i reindriften.

2.1.17 Videreutvikling av reindriften arealbrukskart

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2014/2015 ble avtalepartene enige om å få gjennomført et pilotprosjekt knyttet til utvikling av reindriften arealbrukskart. Hensikten var å få etablert kart som synliggjør og gir en samlet oversikt over gjennomførte utbyggingstiltak innenfor det enkelte distrikts grenser.

Avtalepartene ble ved forhandlingene om reindrifftsavtalen 2015/2016 enige om å gå videre med utvikling av reindriften arealbrukskart. I den forbindelse understreket avtalepartene at de ser det som viktig at reindriften arealbrukskart utvikles til å bli helhetlige og dynamiske kart til bruk for reindriftnæringen, offentlig forvaltning, planmyndigheter og utbyggere. Videre at det er et mål at kartene skal danne grunnlag for innsyn i

reindriftens arealbruk, og være et sentralt saksbehandlingsverktøy i analyser og tematiske framstillinger i saker hvor reindriften blir berørt.

I Reindriftsavtalen 2018/2019 ble det avsatt 300.000 kroner til kursing av inntil tre reinbeitedistrikt i ajourhold av reindriftskartene i den nye ajourholdsløsningen. Landbruksdirektoratet leder arbeidet, men den etablerte arbeidsgruppen deltar i gjennomføringen av prosjektet. Direktoratet har lagt opp arbeidet slik at pilotprosjektet gjennomføres høsten 2019. I forkant av gjennomføringen skal det utarbeides rutinebeskrivelser og veiledningsmaterieell til bruk under opplæring av distriktene.

2.1.18 Andre ordninger som sorterer under RUF

Avtalepartene er enige om at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen. RUF styret legger selv opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken.

Så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

2.2 Utredninger

2.2.1 Utredning av en ordning for avløsning til ferie og fritid i reindriften

Avtalepartene er enige om at Landbruksdirektoratet skal forta en utredning av muligheten for en ordning for avløsning til ferie og fritid i reindriften. Utredningen skal belyse hvordan en slik ordning eventuelt skal kunne innrettes og forvaltes. Det skal nedsettes en referansegruppe bestående av avtalepartene. Utredningen skal være ferdig før forhandlingene for avtaleåret 2020/2021.

2.2.2 Framtidsrettet reindrift i områder med arealkonflikter

Avtalepartene viser til enighet under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2018/2019, og er enige om følgende mandat for gjennomføring av prosjektet «Framtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag»:

- Etablere rutiner for god kommunikasjon mellom parter i konflikt
- Foreslå konfliktforebyggende tiltak (reindrift-jordbruk)

- Kartlegging av beiteressursene i Femunden sijte (og området mellom Os-Sømådalen-Tolga-Os)
- Kartlegge og utrede utviklingspotensialet for begge næringer, herunder bl.a.:
 - mulighet for nydyrking
 - mulighet for tilgang til beiteområder utenfor nåværende distriktsgrenser
- Kartlegge og tydeliggjøre handlingsrom, regelverk og rutiner i reindriftsforvaltningen.

Det er opp til arbeidsgruppen og definere spesifikke arbeidsoppgaver innenfor de forskjellige innsatsområdene. Dersom prosjektledelsen og styringsgruppen er enige om nødvendige endringer åpnes det for endringer i løpet av prosjektperioden.

2.3 Post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Avtalepartene viser til at reindriftsavtalens ramme ikke er en overslagsbevilgning. For å sikre at tilskuddsordningene ikke overstiger den økonomiske rammen som Stortinget har vedtatt, fastsettes de endelige satsene av Landbruks- og matdepartementet etter samråd med NRL når alle søknadene er registrert og kontrollert.

3 Regelverk

Avtalepartene legger opp til at regelverket for Reindriftens utviklingsfond og ordningene knyttet til de direkte tilskuddsordningene, samt velferdsordningene utarbeides og fastsettes av LMD i samråd med NRL.

I Forskriften om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er avtalepartene enige om å gjøre enkelte justeringer i Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Dette gjelder grunnvilkårene for tilskudd, bestemmelsen knyttet til utmåling av tilskuddene, samt avkortingsbestemmelsen.

Gjeldende forskrift er utformet slik at siidaandeler har mulighet til å posisjonere seg i forhold til reintallet før en eventuell ny reduksjonsprosess. Dersom en siidaandel øker sitt reintall det ene året, vil siidaandelen få avkortning eller avslag på søknad om tilskudd det aktuelle driftsåret. Driftsåret etter kan imidlertid siidaandelen få tilskudd dersom siidaens reintall er over øvre reintall i bruksreglene, men siidaandelen ikke har økt sitt reintall. Når det gjelder utmålingen av tilskuddet, viser erfaring at reduksjonsbe-

stemmelsene kan gi urimelig resultat for reineierne. Dette er et forhold som også er anført av Reindrifftsstyret. I tillegg er det etter gjeldende forskrift ingen mulighet til å holde tilbake eller avkorte tilskudd til en siidaandel der leder eller medlemmer for eksempel har fått vedtak fra Mattilsynet eller er dømt for brudd på dyrevelferdsloven.

På bakgrunn av de nevnte forhold legges det opp en endring av de nevnte bestemmelser i forbindelse med utarbeidelsen av forskriftene til Reindrifftsavtalen 2019/2020.

4 Møter med andre departement

Det legges det opp til følgende møter med NRL og politisk ledelse i andre departement våren 2019:

- Klima- og miljødepartementet – Tap av rein til rovvilt.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet – Sikring av reindrifftsarealer og midlertidig flytting av lokalkontoret på Fauske til Bodø.

- Finansdepartementet – Eiendomsbeskatning av reindrifftsanlegg.

5 Tiltak som følge av radioaktiv forurensing

5.1 Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensing

- a) Det er avsatt 0,5 mill. kroner over kapittel 1142 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2019.
- b) Regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2019/2020 fastsettes etter de samme prosedyrer som for forskriftene etter reindrifftsavtalen.

Oslo 26. februar 2019

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Vedlegg 3**Tabellvedlegg**

Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Reindriftsavtalen 2018/2019	Forslag til avtalen for 2019/2020	Differanse 2018/2019 og 2019/2020
51	Reindriftens utviklingsfond	33,90	36,60	2,70
72	Organisasjonstilskudd	7,50	7,30	-0,20
75	Direkte tilskudd	79,10	88,20	9,10
79	Velferdsordninger	2,60	4,00	1,40
	Sum	123,10	136,10	13,00

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner):

Formål	Avtalen 2018/2019, tildelingsramme	Avtalen 2019/2020, tildelingsramme
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,50
Utviklingsprogrammet	8,20	8,20
Fagbrevordningen	2,00	2,50
Markedstiltak	5,00	5,00
Pramming	4,50	4,50
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1,27	2,50
Drift av klassifiseringssystemet	0,75	-
Optisk klassifisering av rein	-	1,00
Fjerning av gammelt gjerdemateriell mm	1,00	0,80
Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart	0,30	-
Beredskapsfond	2,00	1,00
Prosjektet «Fremtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag	0,50	-
Prosjekt for gjennomgang av tidligere utredninger knyttet til tiltak for å styrke kvinnens stilling i reindriften	0,30	-
Frakttilskudd	2,00	2,50
Tilskudd til rapportering av rein	0,30	0,30
Arbeid med HMS i reindriften	-	2,00
Til disposisjon for RUF's styre	4,23	4,80
Sum	33,90	36,60

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2018/2019	Forslag til avtalen for 2019/2020	Differanse 2018/2019 og 2019/2020
Distriktstilskudd	16,10	17,40	1,30
Produksjonspremie	33,00	35,50	2,50
Kalveslaktetilskudd	24,00	25,60	1,60
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2,00	2,20	0,20
Etableringstilskudd	2,60	4,40	1,80
Ektefelletilskudd	1,40	1,20	-0,20
Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel	-	1,90	1,90
Sum	79,10	88,20	9,10
